

El Protocol a l'Alt Empordà

El cas de l'Ajuntament de Llançà

UOC

Juanjo Serrán Báez

Màster universitari de Comunicació Corporativa, Protocol i Esdeveniments

TIPOLOGIA DEL TFM: Modalitat B (dissertació-investigació empírica)

TUTOR/A (tutor acadèmic encarregat del seguiment del TFM durant el semestre): Manel Palencia-Lefler

DIRECTOR/A (professor responsable de l'assignatura integrant de la Comissió Avaluadora del TFM): Elisenda Estanyol Casals

POBLACIÓ I DATA: Llançà, juny de 2021

Universitat Oberta
de Catalunya

Agraïments

Al meu tutor de Treball Final de Màster, Doctor Manel Palencia-Lefler, per les indicacions i consells en aquest camí d'aprenentatge.

Als ajuntaments alt empordanesos que han participat en l'enquesta d'investigació, al Consell Comarcal de l'Alt Empordà, i, en especial, a l'Ajuntament de Llançà, per la seva predisposició i col·laboració.

Al Cap de Protocol de la Diputació de Girona, Sr. Josep M. Amargant i Codina, pel temps dedicat, col·laboració i bons consells.

A la meva família, pel seu suport incondicional.

Índex

Resum	5
1. Introducció	7
2. Justificació de la proposta	8
3. Objectius	9
3.1 Objectiu general	9
3.2 Objectius específics	9
4. Preguntes de recerca i hipòtesis	9
5. Marc Teòric	10
5.1 El Protocol i el Cerimonial	10
5.1.1 El Protocol.....	10
5.1.2 El Cerimonial.....	11
5.2 El Protocol i la Comunicació	11
5.3 El Protocol al món municipal.....	12
5.4 La classificació dels actes.....	13
5.5 La presidència i la precedència als actes municipals	15
5.5.1 La presidència dels actes	15
5.5.1.1 <i>La presidència en actes no oficials on participen autoritats locals</i>	15
5.5.2 La precedència als actes.....	16
5.6 Els tractaments als ajuntaments	17
5.7 Els Reglaments d'Honors i Distincions.....	17
5.8 El llibre d'honor	18
5.9 Els símbols dels municipis	18
5.10 Gabinet de Protocol i la figura del seu responsable	18
5.11 El municipi	19

5.12 Els òrgans de govern	20
5.13 El reglament de Protocol i Cerimonial	20
6. Metodologia	21
7. Proposta de Reglament de Protocol i Cerimonial per l'Ajuntament de Llançà....	22
8. Anàlisis dels resultats	30
8.1 El Protocol a la comarca de l'Alt Empordà. El cas de l'Ajuntament de Llançà	30
8.2 Gràfics dels resultats de la situació del Protocol a la Comarca de l'Alt Empordà	33
9. Conclusions.....	36
9.1 Conclusió.....	36
9.2 Limitacions, aportacions i futures línies de recerca	38
Bibliografia consultada.....	40
Annexos.....	43
Annex 1. Model d'enquesta	43
Annex 2. Entrevista al Cap de Protocol de la Diputació de Girona.....	46

Resum

En aquest Treball de Final de Màster es pretén investigar sobre la situació actual del Protocol a l'administració local, centrant-la a la comarca de l'Alt Empordà i, específicament, a Llançà i el seu ajuntament.

Els objectius específics es centraran en traçar una radiografia de la situació de la figura del responsable de Protocol en àmbit municipal a la comarca de l'Alt Empordà, definir el perfil del responsable de Protocol i l'estructura necessàries d'un gabinet de Protocol en municipis de menys de 10.000 habitants i, centrant el cas en Llançà, justificar la necessitat d'un Reglament de Protocol per al seu Ajuntament i redactar una proposta del mateix.

La metodologia es basarà en la investigació secundària, a partir de l'anàlisi documental de manuals, assajos i articles sobre la matèria del Protocol, la Comunicació en el Protocol, les Relacions Públiques, i de documents de tipus jurídics i administratius com poden ser les Lleis que regulen el Protocol o les que fan referència als municipis i la seva autonomia, així com textos jurídics del propi Ajuntament de Llançà que ens apropen a l'estudi de la matèria. La cerca d'informació es completarà amb recerca sobre l'existència o no de serveis de protocol, gabinets de protocol i perfil de professional que ocupa la figura del responsable de Protocol dels ajuntaments mitjans i grans de la Comarca de l'Alt Empordà, a partir d'una investigació primària amb un petit qüestionari a una mostra dels municipis de la Comarca, principalment els de major població, però incloent també municipis de menys de 1000 habitants per copsar la seva realitat.

En el cas concret de Llançà, no existeix un reglament de Protocol i Cerimonial, i l'objectiu final serà crear una eina útil per facilitar la tasca a la persona responsable de les tasques de protocol.

Paraules clau: Ajuntament, Gabinet de Protocol, Cap de Protocol, Comunicació en protocol, Reglament de Protocol i Cerimonial, Relacions Públiques.

Abstrat

The aim of this master's Thesis is to investigate the current situation of the Protocol in the local administration, focusing it on the Alt Empordà region and, specifically, on Llançà and her city council.

The specific objectives will focus on drawing an x-ray of the situation of the figure of the head of Protocol at the municipal level in the Alt Empordà region, define the profile of the head of Protocol and the necessary structure of a protocol office in municipalities of less than 10,000 inhabitants and, focusing the case on Llançà, justify the need for a Protocol Regulation for their City Council and draft a proposal for it.

The methodology will be based on secondary research, based on the documentary analysis of manuals, essays and articles about the Protocol, Communication in the Protocol, Public Relations, and legal and administrative documents such as Laws that regulate the Protocol or those that refer to the municipalities and their autonomy, as well as legal texts of the own City council of Llançà that approach us to the study of the matter. The search for information will be completed with research on the existence or not of protocol services, protocol cabinets and professional profile that occupies the figure of the person in charge of Protocol of the

medium and large councils of the Comarca de l'Alt Empordà, in from a primary survey with a small questionnaire in municipalities with 5.000 or more.

In the specific case of Llançà, there are no regulations in this regard, and the goal will be to create a useful tool to facilitate the task to the person responsible for the protocol tasks.

Keywords: City Council, Protocol Office, Head of Protocol, Communication in protocol, Protocol and Ceremonial Regulations, Public Relations.

1. Introducció

A l'imaginari col·lectiu es relaciona la paraula Protocol amb normes de comportament i vestimenta en un acte que, generalment, s'ubica en els estrats més elevats de la societat. En ocasions, atribuïble única i exclusivament al poder. Encara ressona la frase, ja elevada a mítica, atribuïda al President Jordi Pujol, *"Protocol és l'expressió plàstica del poder"*. Així mateix, s'ha tendit a atribuir el protocol, quasi exclusivament, als actes relacionats amb el Rei, la Corona o la Cort, creant una aura d'elitisme, entorn al mot, que durant anys ha marcat un distanciament social amb el conjunt de la societat. Si bé és cert que el Protocol ha arribat als nostres dies a partir de l'ús que es va fer a les Corts Reials durant l'Edat Mitjana, no és menys cert que el Protocol és molt més antic que l'època on s'inspiraven les gestes del Rei Artur. El seu origen s'emmarca 2000 anys abans que la Bíblia, quan Ptahotep, administrador i visir del faraó egipci Dyedkara-Isei, va escriure el primer Manual d'Etiqueta. Així mateix, els egipcis van desenvolupar el primer Protocol i Cerimonial d'Estat al 3.000 aC (Fernández Vázquez, 2012).

El protocol neix com una necessitat social de base. En la construcció de les relacions socials de qualsevol societat són necessàries unes normes de conducta per conviure i relacionar-se entre si. Per tant, doncs, el protocol és quelcom inherent a les relacions socials que ha evolucionat al ritme que ho ha fet la societat. Així, avui dia es caracteritza per ser una eina eficaç i necessària a l'hora d'organitzar qualsevol tipus d'esdeveniment. Carlos Fuente ho expressa quan explica que *"Los profesionales definimos protocolo como el conjunto de técnicas, normas y tradiciones o costumbres inveteradas que aplicamos a la organización de los actos"* (Fuente, 2010, p. 25). Una definició agosarada, per la seva simplicitat, però efectiva per entendre el marc en el que es desenvoluparà aquest treball.

En la construcció de les relacions socials, a la que es feia referència anteriorment, apareix un altre concepte inherent: la Comunicació. Protocol i Comunicació són conceptes essencials i necessaris en qualsevol societat, formant part d'un tot, en el que no es pot entendre l'un sense l'altre. La comunicació en el sentit d'una acció comunicativa, entesa com *"la interacción que se establece, al menos, entre dos sujetos en el ámbito del individuo, en el ámbito institucional, o en el ámbito del individuo-institución"* (Palencia-Lefler, 2008, p. 25), en una aproximació a la disciplina de les Relacions Públiques. En aquest treball no es realitzarà una dissertació sobre la relació entre comunicació i protocol, però sí és escaient la seva comprensió per entendre l'acció comunicativa que desenvolupen els ajuntaments amb els seus veïns a partir de l'organització dels actes, que serà l'objecte d'estudi, ja que darrera de cada acte es pretén enviar un missatge i de la seva articulació, en la posada en escena, dependrà la comprensió del mateix.

El protocol a l'administració local és present de manera permanent, a pesar que la seva presència no sigui percebuda per una desconexió del concepte o de la seva relació amb el món municipal. La forma de fer tradicional i pròpia de cada ajuntament, el seu escut, la seva bandera o els seus reglaments d'Honors i Distincions, entre d'altres aspectes, estan molt relacionats i, pràcticament, connectats al Protocol. El mateix Reial Decret 2099/1983, de 4 d'agost, pel que s'aprova l'Ordenament General de Precedències a l'Estat, regula les tradicions inveterades dels municipis com a norma protocol·lària.¹ Segons López-Nieto, el protocol municipal és important perquè ajuda a conservar els costums més arrelats de la

---

¹ Articles 5 i 6 del RD 2099/1983 de 4 d'agost, pel que es regula L'Ordenament General de les Precedències a l'Estat.

societat local i perquè permet al ciutadà integrar-se en la vida col·lectiva quan participa dels actes oficials (López-Nieto, 2006). En aquest punt és necessària i útil la tasca d'un professional del Protocol, ja que serà l'encarregat de vetllar per aquesta tradició que fa especial cada municipi, així com articular els missatges que el govern vulgui transmetre al conjunt de la ciutadania a partir dels actes, fent que aquesta es senti part de la comunitat.

En aquest sentit, aquest treball es centra en la justificació de la necessitat dels serveis de protocol, així com la figura del responsable de protocol en els municipis mitjans i grans de la comarca de l'Alt Empordà, tenint present la realitat demogràfica de la comarca, on el 43% són considerats micropobles (menys de 500 habitants) (Duñach, 2020) i només el 9% són municipis propers o majors a 5.000 habitants (dada d'elaboració pròpia a partir del XIFRA). S'entendrà, per tant, els municipis mitjans i grans, a la citada comarca, dins d'aquest 9%. Els municipis considerats micropobles, s'entén que no disposen ni de servei de protocol ni de responsable de protocol.

L'estudi realitzat basat en l'elaboració d'un marc teòric dels conceptes bàsics del Protocol, complementat a partir d'una enquesta a una mostra dels Ajuntament de la Comarca de l'Alt Empordà, que representen el 78% del total de la població comarcal, reflexa que el servei de Protocol no està considerat com a essencial a la comarca. Dels Ajuntaments enquestats només un disposa de tècnica de protocol especialista en la matèria, en la resta de casos, o no existeix el servei o l'ocupa un perfil administratiu amb una formació sobre la matèria. Els recursos econòmics, escassos en els municipis petits i mitjans, és un dels factors que poden explicar aquesta situació. També, un altre factor per no incloure'l com essencial, es pot situar en la desconeixença, per part dels ajuntaments, dels serveis que pot oferir el Protocol.

El destí final d'aquest viatge al centre del protocol municipal és el municipi de Llançà i el seu Ajuntament. En aquest cas, es fa un aproximació al municipi, per conèixer la seva realitat i, en base al marc teòric, que situarà el lector al món del protocol, es realitza una proposta de Reglament de Protocol i Cerimonial de l'Ajuntament.

2. Justificació de la proposta

Un ajuntament interactua amb els seus veïns a través dels actes que organitza. En aquesta interacció es produeix, indubtablement, una comunicació. Així, és necessari que l'articulació d'aquesta interacció comunicativa sigui acurada per transmetre correctament el missatge que es pretenia enviar en el moment de pensar l'acte. Com especifica Martínez Suárez, *"En cada uno de los actos que se organicen es importante saber qué queremos comunicar, de qué forma hemos de hacerlo, a quién y porqué"* (Martínez Suárez, 2006, p. 165). Així doncs, el Protocol és una eina essencial per vehicular aquest procés de comunicació, la qual cosa requereix de professionals amb formació específica per desenvolupar correctament aquesta funció. En aquest sentit, el perfil professional del responsable de protocol ha evolucionat notòriament en les darreres dècades, no només en l'àmbit institucional, o el sector públic, sinó també en el sector empresarial, consolidant la seva figura. Amb tot, encara existeix certa reticència sobre la seva figura a l'administració local, concretament als Ajuntaments i en especial als municipis de menys de 10.000 habitants.

En aquest TFM es pretén justificar la necessitat d'aquest perfil professional i els serveis de protocol, en aquests municipis mitjans i grans, fent una aproximació a Llançà, un municipi de la Costa Brava amb prop de 5.000 habitants, fora de la temporada turística. Es pretén aplicar la formació assolida en aquest màster, combinant-la a l'experiència, de qui redacta, d'haver treballat a l'administració local, per oferir una eina de treball vàlida com és una proposta de reglament de Protocol i Cerimonial.

“Hacer protocolo hoy es muy difícil, complejo y delicado. Por ello se precisan buenos profesionales preparados, ofertas formativas creíbles y acordes con la estructura universitaria que deseamos. Necesita la formación para luego añadir la experiencia. A partir de este reconocimiento, todo el mundo verá en el protocolo un buen aliado” (Fuente, 2010, p. 31).

3. Objectius

El present Treball es basarà en els següents objectius:

3.1 Objectiu general

- ✎ Justificar la necessitat d'un servei de Protocol en municipis mitjans i grans, centrant-nos en el municipi de Llançà.

3.2 Objectius específics

- ✎ Traçar una radiografia de la situació de la figura del responsable de Protocol en àmbit municipal a la Comarca de l'Alt Empordà.
- ✎ Justificar la necessitat d'un Reglament de Protocol per l'Ajuntament de Llançà i redactar una proposta del mateix.
- ✎ Definir el perfil del responsable de Protocol i l'estructura necessària d'un gabinet de Protocol en municipis de menys de 10.000 habitants.

4. Preguntes de recerca i hipòtesis

En aquest treball es plantegen les següents hipòtesis:

Hipòtesi 1: És necessari l'existència dels serveis de Protocol als municipis mitjans i grans, entenent aquesta dimensió en la realitat de la comarca de l'Alt Empordà, amb un alt nombre de municipis considerats micropobles (menys de 500 habitants) i on només dos municipis superen els 20.000 habitants.

Hipòtesi 2: Existeix la necessitat d'oferir un servei de Protocol supramunicipal pels Ajuntaments més petits a l'Alt Empordà, ja que molts ajuntaments no disposen d'aquest servei i no tenen els recursos per poder disposar d'un tècnic o responsable de Protocol.

Hipòtesi 3: A l'Ajuntament de Llançà és necessari un responsable de protocol format en la matèria, així com un reglament de Protocol i Cerimonial, pel volum d'actes públics que desenvolupa.

Així mateix, les preguntes que es pretenen contestar seran:

Pregunta 1: Apliquen els Ajuntaments una normativa reglada en els seus actes oficials?

Pregunta 2: Disposen d'un reglament que marqui les directrius de com organitzar els seus actes?

Pregunta 3: Disposen els Ajuntaments mitjans/grans de la Comarca de l'Alt Empordà de serveis de Protocol en la seva majoria?

Pregunta 4: Cal un servei de protocol supramunicipal per donar servei als municipis més petits?

Pregunta 5: Quin ha de ser el perfil professional d'un responsable de Protocol?

Pregunta 6: Quins continguts ha de tenir un reglament de Protocol?

5. Marc Teòric

En el capítol del marc teòric, aquest TFM es basarà en la definició de Protocol i el Cerimonial, i la seva diferenciació, com dos elements clau per entendre en conjunt l'organització d'actes. Així mateix es realitzarà una aproximació a la relació del protocol amb la comunicació i es donarà una pinzellada sobre el protocol al món municipal.

Amb l'objectiu d'aproximar-se al concepte del Reglament de Protocol i Cerimonial, que serà la proposta pràctica d'aquesta investigació, es treballaran els conceptes de la classificació dels actes, en tant que de caràcter general i de caràcter especial, i la seva adaptació al món local; els tipus d'actes que més es poden dur a terme als municipis; la presidència i precedència als actes municipals; els tractaments; els reglaments d'Honors i distincions; els símbols del municipi; el Gabinet de protocol i la figura del cap de protocol, com a perfil professional. Així mateix, es prestarà atenció a la definició de municipi i les seves competències, així com les competències dels òrgans de l'Ajuntament, a partir dels textos jurídics, per tal de refermar la independència d'actuació dels municipis en els actes propis. Aquest marc serà la referència per confeccionar la proposta del Reglament Municipal de Protocol en base a les característiques pròpies del municipi de Llançà.

5.1 El Protocol i el Cerimonial

5.1.1 El Protocol

La RAE, en la seva tercera accepció, defineix el Protocol com el conjunt de Regles establertes per norma o per costum per cerimònies i actes oficials o solemnes. (RAE, 2020). En aquesta definició es fa referència a la norma i al costum, o tradició, dos termes que són claus per entendre el Protocol en l'organització dels actes, ja que són necessàries les normes per tal de desenvolupar aquesta organització, però aquestes normes també poden venir determinades pel costum, tal i com queda recollit en el [Reial Decret 2099/1983](#), on es regulen les tradicions inveterades com a normativa.

La definició de la RAE aporta certa línia argumental sobre què és el Protocol, però no és suficientment precisa per definir el concepte en el sentit més ampli. El cert és que no existeix una definició definitiva del terme, principalment perquè actualment existeix una dificultat afegida amb *“la confusión existente en torno a las expresiones de protocolo y ceremonial, términos que los especialistas distinguen, pero que en la práctica mezclan indiscriminadamente con significaciones similares”* (Fuente, 2010, p. 38). Així, autors com José Antonio de Urbina defineixen el Protocol des d'un caire més relacionat amb les relacions personals i les normes i els costums que regulen, per una part els comportaments per millorar la qualitat i l'eficàcia de l'acció personal de cadascú, en funció dels canvis de la societat, i per altra part, la convivència en el conjunt de la societat (De la Urbina, 2004), mentre que d'altres, com Maria Teresa Otero Alvarado aproxima la definició del concepte a un terreny més professional descrivint-lo com normes escrites d'usos i costums tradicionals que configuren els aspectes relacionats amb la triple resultant espai-temps-persones en el cerimonial dels actes oficials (Otero Alvarado M. , 2009). Aquesta darrera definició aporta més llum sobre el Protocol i la seva finalitat de regular l'organització dels actes públics oficials. Fins ara hem vist dos exemples de les diferents definicions que es poden trobar a la literatura, la del primer grup basat en un context més general, on es fa incís a les normes de comportament en les relacions socials, i la del segon grup, que fa referència al tema més oficial basat en les normatives que regeixen els actes públics oficials. En aquest sentit, Carlos Fuente realitza una exposició del concepte, fusionant els dos paràmetres, que s'aproximaria molt a una definició definitiva de Protocol quan el defineix com un *“conjunto de normas o reglas establecidas por ley, decreto, disposiciones o costumbres, así como técnicas específicas tradicionales y modernas que son de aplicación para la organización de los actos públicos y privados de carácter formal, ya sean de naturaleza oficial o no oficial, y que se ejecutan con solemnidad o sin ella”* (Fuente, 2010, p. 41).

5.1.2 El Cerimonial

El cerimonial és definit per la RAE (Real Acadèmia Espanyola), a les seves tres accepcions, com quelcom pertanyent o relatiu a l'ús de les cerimònies; Una sèrie o conjunt de formalitats per qualsevol acte públic o solemne; i Llibre, cartell o taula en que estan escrites les cerimònies que s'han d'observar en certs actes públics (RAE, 2020). Novament, com en el cas de la definició de Protocol, la RAE ofereix una aproximació poc clarivident per la temàtica que ocupa aquest treball. Per acotar més el terme, podem basar-nos en María Teresa Otero, que el defineix en la vessant més professional del terme, quan conclou que el cerimonial està compostat per un conjunt d'accions de caràcter més o menys solemne quin objectiu és honorar a les persones físiques i jurídiques que ostentin representació per crear un àmbit de relació adequat (Otero Alvarado M. , 2009). Carlos Fuente és encara més concís amb la definició establint que el Cerimonial és el *“Desarrollo y contenido de los actos, así como el conjunto de formalidades para la celebración de los mismos”* (Fuente, 2010, p. 41). Per tant, doncs, podríem entendre el Cerimonial com els actes oficials, en diferents escenaris, que es desenvolupen a partir de les normes que dicta el Protocol. Així, el Protocol seria la norma i el Cerimonial aplicaria la norma, és a dir, la posada en escena. Així doncs, hem d'entendre, Protocol i Cerimonial com dues parts del tot en l'organització d'actes oficials, tenint present un tercer element que completaria l'equació: l'etiqueta, que són les normes que s'observen en el desenvolupament dels actes públics solemnes (Fuente, 2010).

5.2 El Protocol i la Comunicació

El protocol s'ha d'entendre com una matèria dins de les ciències socials i en connexió amb la comunicació. Les relacions socials es basen en la comunicació i, com s'ha esmentat anteriorment, en aquesta interacció comunicativa calen unes normes per tal que sigui

efectiva. En aquest escenari és on es crea la connexió entre el protocol i la comunicació. Mª Teresa Otero Alvarado explica que el Protocol està emmarcat en el cerimonial oficial, un sistema de comunicació que l'Estat posa en funcionament en els actes per relacionar-se amb els seus públics (Otero Alvarado M. , 2009). Del que es pot despendre que els ajuntaments es comuniquen a través dels actes amb els seus veïns. *“El Protocolo municipal es, por tanto, un vehículo de comunicación del ayuntamiento”* (Martínez Suárez, 2006, p. 165). Apreciació necessària per comprendre l'aplicació del protocol en l'entitat local bàsica de l'organització territorial de l'Estat, el municipi, entenent l'Ajuntament com emissor de comunicació i d'imatge (comunicació verbal i no verbal). En relació amb els dos paràmetres que es citaven anteriorment per definir el protocol, l'oficial i el social, *“el protocolo oficial y el social se constituyen como verdaderas herramientas de comunicación y de marketing para las relaciones institucionales y personales”* (Orozco López, 2016, p. 33).

En aquesta acció comunicativa, cal fer referència també a les Relacions Públiques. Una disciplina que es complementa amb el Protocol. Manel Palencia-Lefler esmenta de la importància de l'aportació dels professionals com els experts en Protocol i Organització d'esdeveniments en el procés d'algunes tècniques, per la seva complexitat i ambició, de la disciplina de les Relacions Públiques. (Palencia-Lefler, 2008). Així per exemple, emprant una tècnica tant recurrent als ajuntaments com són les audiències i les recepcions, es fa necessari el Protocol per ajudar a vehicular-les, tal com explica Palencia-Lefler *“Así cuando dos partes pretenden reunirse, y una de ellas -o las dos- tienen una importancia pública destacada, es necesario organizar el encuentro con un alto nivel de protocolo, tanto en su fase de preparación como en su desarrollo”* (Palencia-Lefler, 2008, p. 291). El mateix autor es torna a referir al Protocol en la implementació de tècniques com una signatura, una primera pedra, una visita d'obres o inauguracions, totes elles aplicables a les activitats que poden realitzar-se des d'un ajuntament, quan explica que en tractar-se d'esdeveniments amb un elevat grau de solemnitat, on intervenen personalitats de diferent índole, la seva posada en escena necessita dels especialistes en Protocol per vetllar pel compliment de les normes del cerimonial (Palencia-Lefler, 2008).

5.3 El Protocol al món municipal

El protocol ha estat sempre present en la vida municipal. La interacció de l'Ajuntament amb els seus veïns a través dels actes ha precisat d'un Protocol, ja sigui entès com a normativa o com a tradició, per estructurar-los i organitzar-los. *“Los ayuntamientos han cuidado siempre del protocolo y ceremonial de los actos organizados por ellos, inducidos muchas veces por el deseo de conservar costumbres tradicionales, que han formado parte de su patrimonio cultural”* (López-Nieto, 2006, p. 269). En el sentit d'aquesta aportació de López-Nieto, s'ha d'entendre el Protocol municipal com a necessari, ja que existeixen poques normes i regles en la legislació sectorial sobre la temàtica. Ni el Reial Decret 2099/1983 de l'Estat, ni el Decret 189/1981 de la Generalitat², aporten suficients elements per organitzar el protocol al nivell bàsic de l'administració de l'Estat. És per aquest motiu que es fa necessària la creació de Reglaments municipals de Protocol i Cerimonial, que ajudin, des de la normativa, a la

---

² El RD 2099/1983 de 4 d'agost, sobre la Ordenació General de les Precedències a l'Estat només fa esment dels alcaldes i dels tinents d'alcalde. El Decret 189/1981 de 2 de juliol, que estableix les normes de Protocol i Cerimonial en l'àmbit de la Generalitat de Catalunya, es refereix al protocol municipal en el seu article 14, en que s'explica que en els actes organitzats per un municipi, l'alcalde presidirà els oficials que el mateix convoqui, a excepció de quan assisteixi el President de la Generalitat, el President del Parlament o un o més consellers. El Decret de la Generalitat va ser modificat, pel Decret 459/1981 de 6 de novembre, però no modifica els articles referents al món local.

preservació dels costums i les tradicions que fan cada municipi únic, i que estableixin les bases per l'ordenament de les seves autoritats, sempre respectant les normatives de rang superior.

En aquest darrer sentit, existeix una problemàtica al món municipal a causa de la manca de normativa que ajudi als ajuntaments a ordenar i organitzar els seus propis actes. Els municipis més grans, per la seva pròpia infraestructura han pogut superar aquest buit normatiu, realitzant un reglament propi o disposant de responsables tècnics de Protocol que han facilitat la tasca, però els municipis més petits tenen més dificultats per superar aquesta desatenció, quedant orfes de qualsevol aixopluc normatiu i *“a la sumisión de los protocolos de entidades “superiores””* (Fuente, 2018). En ocasions, aquest aïllament normatiu ha esdevingut en falta d'interès per part dels ajuntaments en la temàtica, o falta de coneixement de la utilitat del Protocol per part dels dirigents polítics, seguint la vella creença que el protocol és quelcom elitista, o perquè el responsable de protocol no hagi pogut tenir una formació en la matèria. En aquest sentit, Juan De Dios Orozco estableix dos motius pels quals els ajuntaments no disposin del seu propi reglament: Per la falta d'interès en determinar les precedències i desconeixement de les autoritats del valor del protocol com eina d'imatge pública i per què el que no està escrit i determinat como norma legal, pot ser modificat i adaptat a les necessitats del moment. (Orozco López, 2016).

5.4 La classificació dels actes

En aquest apartat es tractarà el tema de la classificació dels actes públics, *“aquéllos que están abiertos a la participación de otras personas ajenas a la institución convocante, ya sea con carácter libre y restringido, y cuya vocación esencial es la de transmitir a la Sociedad”* (Fuente, 2010, p. 54), i oficials, és a dir els organitzats per una institució pública, que són els que es poden donar als Ajuntaments. Val a dir, que els actes poden ser també de caràcter privat o públics no oficials.

Així els actes públics oficials es poden classificar en actes de caràcter general o de caràcter especial. Classificació recollida en l'article 3 del Reial Decret 2099/1983. Un article, que a la vista dels diferents autors consultats, genera discrepàncies en la seva classificació i, per consegüent, en l'aplicació de la normativa. Literalment l'article esmentat diu:

“A los efectos del presente Ordenamiento, los actos oficiales se clasifican en:

a) Actos de carácter general, que son todos aquellos que se organicen por la Corona, Gobierno o la Administración del Estado, Comunidades Autónomas o Corporaciones Locales, con ocasión de conmemoraciones o acontecimientos nacionales, de las autonomías, provinciales o locales.

b) Actos de carácter especial, que son los organizados por determinadas instituciones, organismos o autoridades, con ocasión de conmemoraciones o acontecimientos propios del ámbito específico de sus respectivos servicios, funciones y actividades.”

Fuente interpreta els actes de caràcter general en el sentit estricte de la definició de l'article, és a dir, el actes promoguts per les institucions centrals de l'Estat, comunitats autònomes i corporacions locals per a celebrar o commemorar un fet que no és fruit de les competències específiques de la funció de governar, sinó fruit de fets socials rellevants l'origen dels quals és general” (Fuente, 2017), fixant-se en quin tipus d'acte és i contraposant-lo a actes que són fruit de l'activitat habitual de les administracions en les seves competències de govern (de caràcter especial). El mateix autor argumenta, referint-se als actes de caràcter especial, la necessitat de la creació de reglaments de protocol propis quan diu que *“estos últimos son*

los más habituales, siendo muy contados los primeros. De ahí la importancia de que las Instituciones establezcan sus propias normativas al respecto" (Fuente, 2010, p. 95).

Altres autors com M. Teresa Otero, López-Nieto o Marín Calahorro, defensen que l'important per classificar un acte no és el tipus d'acte, sinó qui l'organitza. Així, aquests autors determinen que els actes de caràcter especial "*son los organizados por el poder legislativo o el judicial, ya sea a nivel central por organismos como el Tribunal Supremo, Constitucional, el Congreso o el Senado, o a nivel autonómico o provincial en las Cortes Regionales, Asambleas Legislativas, Tribunal Superior de Justicia autonómico o Audiencias provinciales*" (Martínez, 2017, p. 13)

Per tal de fer una aproximació de la classificació dels actes en el món municipal, s'ha optat per la definició que planteja Martínez Suárez:

“Actos de carácter general. Son todos aquellos que organizan institucionalmente la Corporación con ocasión de conmemoraciones o acontecimientos de gran importancia para la vida ciudadana municipal.

Actos de carácter especial. Son los organizados por las distintas áreas de actuación municipal con ocasión de conmemoraciones o acontecimientos propios del ámbito específico de sus respectivos Servicios, funciones y actividades”. (Martínez Suárez, 2006, p. 167)

Els municipis, tot i ser l'entitat bàsica en l'organització territorial de l'Estat, són possiblement els que més actes desenvolupin en el seu territori. Així, els més destacats, i els que són comuns a tots els municipis, es podrien centrar en: l'acte de constitució de la corporació, les visites oficials, les festes patronals i tradicionals, la inauguracions d'obres, inauguracions d'edificis culturals, esportius i socials, organització de seminaris i congressos, les exposicions, les inauguracions de carrers, l'agermanament amb altres ciutats, la concessió de medalles i/o títols honorífics, actes culturals, actes esportius, signatures de convenis, casaments o funerals, entre d'altres, a més d'aquells que cada ajuntament pugui inventar o realitzar per tradició pròpia. Aquesta quantitat d'actes, fa necessari un Reglament de Protocol que pugui organitzar i parametritzar-los de manera professional.

En el cas de l'Ajuntament de Llançà, a més dels abans esmentats, que corresponen als més comuns i es podrien catalogar d'actes de caràcter especial en la seva majoria, destaquen els actes oficials de caràcter general com la Festa Major de Sant Vicenç, La Festa de Les Llances, La Festa de la Verge del Carme, La Festa d'Estiu, La Festa de Valleta i la Diada Nacional. Cal esmentar també, que el municipi de Llançà està agermanat amb la vila francesa de Pont-du-Casse. Els actes que es duen a terme en motiu de l'agermanament han quedat suspesos temporalment des de fa uns anys, ja que l'entitat que gestionava l'activitat es va dissoldre.

5.5 La presidència i la precedència als actes municipals

5.5.1 La presidència dels actes

La Presidència dels actes es regula en l'article 4 del RD 2099/1983, que diu literalment:

“1. Los actos serán presididos por la autoridad que los organice. En caso de que dicha autoridad no ostentase la presidencia, ocupará lugar inmediato a la misma.

La distribución de los puestos de las demás autoridades se hará según las precedencias que regula el presente Ordenamiento, alternándose a derecha e izquierda del lugar ocupado por la presidencia.

2. Si concurrieran varias personas del mismo rango y orden de precedencia, prevalecerá siempre la de la propia residencia.”

En relació a aquest article, es mostra un punt de controvèrsia pel redactat del seu text. En aquest cas, defineix molt bé, en la primera part de l'enunciat, a qui pertoca la presidència dels actes oficials: l'autoritat qui organitza. Però crea divergències en la segona part, quan fa referència a que si l'autoritat que hauria de presidir no pot tenir la presidència, aquesta ocuparà el lloc immediat a la mateixa, però no estableix quin és el lloc immediat. A aquest redactat imprecís s'afegeix un altre principi: el de cessió per cortesia. Alguns autors, com López-Nieto, argumenten que la cessió ha de ser voluntària i només una persona, a excepció de que assisteixin els Reis (Martínez, 2017), o M. Teresa Otero, que diu que la cessió de la presidència no hauria de realitzar-se més que a una sola persona i només en casos extraordinaris, a excepció dels Reis, que sempre estan “a casa” i presideixen tots els actes públics (Otero Alvarado, 2017). Així mateix, Fuente posa un punt de debat explicant que a Espanya no hi ha cap norma que obligui a cedir la presidència als Reis, però està d'acord que allà on van, en territori nacional, presideixen els actes, igual que ho fa un president de comunitat en la seva regió o un alcalde al seu municipi, quan no concorrin altres autoritats de major rang (Fuente, 2017).

El Decret 189/1981 sobre el Protocol de la Generalitat, modificat en part pel Decret 459/1981, de 6 de novembre, tampoc ofereix cap solució pel Protocol a nivell municipal. Si que en l'article 14 explica qui ha de presidir els actes municipals, quan estableix que en els actes organitzats per un municipi, l'alcalde presidirà els oficials que el mateix convoqui, a excepció de quan assisteixi el President de la Generalitat, el President del Parlament o un o més consellers.

Així doncs, es pot concloure que la presidència dels actes municipals, independentment de si són de caràcter general o de caràcter específic, l'ocuparà l'alcalde. No obstant, quan en els actes promoguts per l'Ajuntament participin altres autoritats que no pertanyin a l'Ajuntament, s'haurà de seguir la normativa establerta per l'Estat o per la Generalitat. De no ocupar la presidència, tal com descriu el RD 2099/1983, l'alcalde ocuparà el lloc immediat a la mateixa. Així mateix, en els actes organitzats per una àrea municipal que no presideixi l'alcalde, qui ostentarà la presidència serà el regidor responsable de l'àrea en qüestió. (Martínez Suárez, 2006)

5.5.1.1 La presidència en actes no oficials on participen autoritats locals

Al món municipal existeixen actes que es podrien catalogar com de caràcter mixt, ja que no els organitza en cap cas l'administració però ha tingut relació amb l'entitat organitzadora,

mitjançant un patrocini o una subvenció. En aquest cas, és possible que les autoritats municipals siguin convidades i que ocupin llocs preeminents o, fins i tot, la presidència. En d'altres ocasions, encara que no hagin participat amb l'entitat en qüestió, poden ser convidades per cortesia i també ocupin aquests llocs de preferència. No s'han de confondre aquests actes amb actes oficials. Són actes de caràcter privat o actes de caràcter públic no oficials, on les normes protocol·làries les marquen les entitats organitzadores. Però és cert que, de manera generalitzada, aquestes darreres demanin assessorament a l'administració pública o que es regeixin per les normes protocol·làries oficials per tal de desenvolupar els seus actes de caràcter públic. Com ens recorda M. Teresa Otero, *“Eventos organizados por la organización [referint-se a una organització privada] con asistencia de autoridades o instituciones del estado. Se trabaja exactamente igual que en el caso anterior con los públicos internos y externos, aplicando la normativa propia si es que existe, pero se utiliza también la normativa oficial (Real Decreto 2099/1983, decreto autonómico y local si los hubiere) para ordenar entre sí a estas autoridades o Instituciones”*. (Otero Alvarado M. , 2011, p. 94). Així mateix, López-Nieto ens diu, en relació a les entitats privades i els actes que organitzen, que *“Los actos organizados por todas ellas no tienen por qué someterse a ninguna disposición legal, si bien, cuando esos actos sean de alguna importancia o quieran revestir cierta solemnidad, parece evidente que tendrán que echar mano, para imitarlas en lo posible, de las reglas legales”* (López-Nieto, 2006, p. 46).

Aquests actes, organitzats per entitats distintes a l'Ajuntament que cedeixen a l'alcalde/essa o regidors/es competencials de l'àrea específica la seva presidència, poden ser, per exemple, els organitzats per associacions veïnals, entitats culturals, esportives o de caire lúdic o ens econòmics, entre d'altres.

5.5.2 La precedència als actes

La organització protocol·lària en els ajuntaments, com s'ha exposat anteriorment, no disposa pràcticament de normativa. El Reial Decret de precedències de l'Estat només arriba fins als tinentes d'alcalde. Situa als alcaldes del municipi on es celebra l'acte, dins del territori d'una Comunitat Autònoma, en la posició 19 (art. 12), a excepció del de Madrid, quan s'aplica l'article 10 en els actes que es celebren a Madrid com a capital de l'Estat, que ocupa el lloc 16. Els tinentes d'alcalde ocupen la posició 46 (art. 12), i quan s'aplica l'article 10 ocupen la posició 41. Per la seva part, el Decret de Protocol i Cerimonial de la Generalitat no fa cap esment a una ordenació en l'àmbit municipal. Només fa esment en els articles 6.3 i 13, sobre l'ordenament de l'alcalde de Barcelona, i en l'abans esmentat article 14, que defineix la presidència dels actes que organitzen els municipis.

En aquest sentit, la precedència per ordenar les autoritats dels ajuntaments és orfe de normativa. Per aquest motiu és convenient que es puguin aprovar reglaments propis que ajudin a establir-la, entesa com una ordenació de les autoritats segons el seu càrrec i rang. En el cas concret de l'Ajuntament de Llançà, ens hem d'adreçar al seu Reglament Orgànic Municipal (ROM) per trobar una referència sobre les precedències. Així, en el seu article 30 es llegeix *“Les precedències i l'ordenació de les autoritats locals són les que determina la legislació vigent, i respecte del no previst en ella, les que el Ple, en exercici de la seva potestat reglamentària, pugui establir”* (ROM Llançà, 2017). Una referència que deixa una esclatxa per crear un reglament propi, que s'ha d'aprovar per Ple, ja que la legislació vigent és insuficient per establir un ordre de precedències en el món municipal.

5.6 Els tractaments als ajuntaments

“Tratar” es comunicarse o relacionarse con una persona. El tratamiento es la forma de tratar a las personas” (Fernández, 2004, p. 179).

El Decret Legislatiu 781/1986³ establia que els alcaldes de Madrid i Barcelona tindran el tractament d'Excel·lència, els de les demés capitals de província, tractament d'Il·lustríssima, i els dels municipis restants, tractaments de Senyoria. Es respecten, no obstant, els tractaments que responguin a tradicions reconegudes per disposicions legals. Aquest Decret es va veure afectat per la Llei de Mesures de Modernització del govern local, publicada al 2003, que estableix que els alcaldes dels municipis de gran població tenen el tractament d'Excel·lència i els tinents d'alcalde d'Il·lustríssima⁴.

El Decret de Protocol i Cerimonial de la Generalitat estableix que l'alcalde/essa de Barcelona tindrà el tractament d'Excel·lentíssim/a Senyor/a, mentre que la resta d'alcaldes/esses tindran el tractament d'Il·lustríssim/a Senyor/a.⁵

Per la seva part, l'Ajuntament Llançà estableix en el seu ROM que l'alcalde o alcaldessa, tot i ostentar legalment el tractament d'Il·lustríssim/a Senyor/a, no en farà ús⁶.

5.7 Els Reglaments d'Honors i Distincions

Els reglaments d'Honors i Distincions regulen les normes i els procediments per atorgar medalles i/o títols honorífics als veïns i veïnes o entitats del municipi que siguin mereixedores del reconeixement. En el mateix reglament s'especifiquen quins són els criteris per l'atorgament de les citades medalles i reconeixements. En aquest sentit, el Reial Decret 2568/1986, de 28 de novembre, sobre el Reglament d'Organització, Funcionament i Règim Jurídic de les Entitats Locals, regula l'aplicació d'aquests reglaments. La llei, en el seu article 189 diu textualment: *“Las Corporaciones Locales podrán acordar la creación de medallas, emblemas, condecoraciones u otros distintivos honoríficos, a fin de premiar especiales merecimientos, beneficios señalados o servicios extraordinarios”*. Regula també els nomenaments de fills predilectes i adoptius i membres honoraris, en el seu article 190. La redacció dels Reglaments d'Honors i Distincions queda especificada en aquesta llei en l'article 191: *“Los requisitos y trámites necesarios para la concesión de los honores y distinciones a que se refieren los dos artículos precedentes, se determinarán en Reglamento especial”*.

Generalment, les distincions que es concedeixen són merament honorífiques, sense que puguin atorgar cap dret econòmic ni administratiu.

Són molts els ajuntaments que disposen d'un Reglament de Distincions i Honors. Generalment, en major número de casos d'aquest reglament que d'un de Protocol i Cerimonial. En el cas d'aquest estudi, l'Ajuntament de Llançà disposa d'un: el Reglament de

---

³ Article 19 del Decret Legislatiu 781/1986 de 18 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de les disposicions legals igents del Règim Local.

⁴ Títol X de la Llei 57/2003 de 16 de desembre. Règim d'organització dels municipis de gran població. Articles 124.3 (referència als alcaldes) i 125.2 (referència als tinents d'alcalde).

⁵ Article 18 del Decret 189/1981 establint les normes de Protocol i Cerimonial en l'àmbit de la Generalitat de Catalunya.

⁶ Article 30 del Reglament Orgànic Municipal (ROM) de l'Ajuntament de Llançà.

“Les Llances” de Llançà, que regula el reconeixement a persones i entitats del municipi per mèrits extraordinaris amb un guardó que representa una Llança, representativa del municipi i del seu escut, que pot ser d’or, plata o coure, segons la categoria.

5.8 El llibre d’honor

El llibre d’honor, generalment, és un quadern de disseny històric, amb les tapes realitzades en material noble, com pell o vellut, on es grava amb lletres d’or el Logotip de l’Ajuntament i la inscripció “Llibre d’Or” o “Llibre d’Honor”. Les pàgines interiors solen ser d’un gramatge superior als 80 g., proper al d’una cartolina, de color crema o similar, que poden estar cosides a mà i amb una cinta en vertical, que s’utilitza com a marca-pàgines.

Es destina a que en ell signin autoritats i personalitats rellevants, del qualsevol àmbit de la societat, que visiten el municipi i siguin rebuts per l’alcalde o alcaldessa. Generalment està custodiat per l’Alcaldia, però és comú que sigui la Secretaria de l’Ajuntament o el Departament de Protocol, si n’hi ha, qui es facin càrrec de la seva tutela.

L’Ajuntament de Llançà compta amb un Llibre d’honor, als efectes d’utilitzar-lo segons el descrit anteriorment. La seva tutela recau en el Gabinet d’Alcaldia.

5.9 Els símbols dels municipis

Els símbols són una peça clau en l’organització dels actes protocol·laris, on el seu ús, generalment, està lligat a unes normes, unes reglades i altres heretades pel costum (Fuente, 2010). A Catalunya, els símbols dels municipis estan regulats pel Decret Legislatiu 2/2003, de 28 d’abril, pel que s’aprova el Text Refós de la Llei Municipal i Règim Local de Catalunya, en el Capítol V (articles del 36 al 39), i al Decret 139/2007, de 26 de juny, pel qual es regulen la denominació, els símbols i el registre d’ens locals de Catalunya, en el seu Títol II (articles del 18 al 44). En aquests documents jurídics, s’aclareix que els símbols dels municipis són l’escut, la bandera i l’emblema.

En el cas específic de l’Ajuntament de Llançà, es disposa d’escut, aprovat el 17 d’abril de 1986 i publicat l’acord al DOGC núm. 688, del 21 de maig de 1986, i de bandera, aprovada el 14 d’abril de 2005 i publicat l’acord al DOGC núm. 4377, de data 4 de maig de 2005⁷.

5.10 Gabinet de Protocol i la figura del seu responsable

El Gabinet de Protocol és el departament encarregat d’oferir els serveis de Protocol dins l’organigrama dels Ajuntaments. Segons Vilarrubias, el Departament de Protocol i Cerimonial hauria d’existir a totes les corporacions de l’Estat, així com també en les que per tradició, o per les seves especials circumstàncies representatives o turístiques, sigui convenient. (Vilarrubias, 2000). Tot i així, no tots els consistoris disposen de Gabinet de Protocol. Generalment, són els municipis de gran població els que tenen Departament propi, la majoria de municipis disposen del servei, però adscrit a una àrea, normalment, pròxima a Alcaldia. *“El Departamento de protocolo debe estar ubicado cerca del alcalde”* (Martínez Suárez, 2006, p. 223). En alguns ajuntaments, però, el servei de protocol encara no existeix en el

---

⁷ Dates oficials de la pàgina oficial de la pàgina del **Municat** de la Generalitat de Catalunya.

seu organigrama, majoritàriament els més petits. Per desconeixença, per ignorància del que pot oferir aquest servei o per tenir un pressupost molt limitat, es decideix prescindir d'aquest.

En relació amb el Gabinet de Protocol, la seva estructura ideal, com a Departament propi, hauria de comptar amb un responsable de l'Oficina i personal auxiliar amb formació al seu càrrec. Però, les dimensions, el pressupost o la quantitat d'actes dels Ajuntaments fa que, en alguns ajuntaments, aquest Departament no existeixi com a propi, sinó com un servei adscrit a un Departament, generalment, al Gabinet d'Alcaldia i/o Comunicació, i que sigui només una persona la responsable del Protocol municipal, que comptarà amb l'ajuda, pels actes més complexos, del personal del departament on està adscrit el servei.

El responsable del Servei de Protocol, o del Gabinet de Protocol, és el/la Cap de Protocol. Aquesta figura s'ha anat professionalitzant al llarg dels anys per la progressiva formació en la matèria i l'acceptació del Protocol com una eina vàlida per organitzar els actes i vehicular la comunicació que emeten els ajuntaments per mitjà d'aquests. El/la cap de Protocol com a principal responsable de l'organització dels actes a l'Ajuntament, s'haurà de coordinar amb el Gabinet d'Alcaldia així com amb el Departament de Comunicació i Relacions Públiques, ja que són els principals departaments que intervenen en l'organització dels actes.

La principal habilitat del Cap de Protocol és la discreció *“Lo más difícil para un responsable de protocolo es la habilidad de estar sin ser visto”* (Martínez Suárez, 2006, p. 223). Així, el seu perfil professional, segons Orozco López, ha de comptar amb les següents característiques: amplia formació cultural, discreció, bona presència, do de gents, resistència a l'esforç físic, coneixements d'idiomes, dots de comunicador i orador, elegància personal, sentit de pertinença, flexibilitat i capacitat d'adaptació i lleialtat. (Orozco López, 2016). Segons Josep M. Amargant, cap de Protocol de la Diputació de Girona, *“un responsable de Protocol ha de ser una persona dialogant, per arribar a consensos sobre com desenvolupar l'acte. Però, per altra part, cal ser molt curós i molt rigorós en deixar que els interessos polítics s'interposin per davant del que realment tocava per normativa”* (Entrevista a l'Annex 2)

Les funcions més destacades d'aquesta figura són: Classificar els actes, determinar l'ordenament i les precedències; acompanyar l'alcalde/essa a tots els actes fora de l'Ajuntament i verificar que ocupa el lloc que li pertoca, informar als regidors de tots els aspectes relatius als actes en que participen o assisteixen; vetllar per la logística de les sales i els espais on es produeixen els actes; dissenyar les estratègies i accions per vetllar per la imatge de la institució; custòdia del llibre d'honor; i, entre d'altres, vetllar pel manteniment de les tradicions, usos i costums del municipi.

5.11 El municipi

L'article 1 de la Llei 7/1985 de 2 d'abril, Reguladora de les Bases del Règim Local (LRBL), estableix que els municipis són les entitats bàsiques de la organització territorial de l'Estat i elements immediats de participació ciutadana en els aspectes públics, que institucionalitzen i gestionen amb autonomia els interessos propis de les corresponents col·lectivitats. Per la seva part, el Decret Legislatiu 2/2003 de 28 d'abril, pel que s'aprova el Text Refós de la Llei Municipal i de Règim Local de Catalunya (TRLMRLC), estableix en el seu article 46 també la definició de municipi en els mateixos termes. En aquesta definició es fa especial esment a l'autonomia del municipi. També l'article 46.3 del TRLMRLC aclareix que el municipi gaudeix d'autonomia, té personalitat jurídica i plena capacitat per l'exercici de les funcions públiques que tenen encomanades, per representar els interessos de la col·lectivitat respectiva i per gestionar els interessos de la col·lectivitat respectiva i per gestionar els serveis públics que assumeixin. La Constitució Espanyola, en el seu article 140, també

garanteix l'autonomia dels municipis. L'Estatut de Catalunya de 2006, modificat per la Llei 16/2010 de 16 de juliol, insisteix en l'autonomia municipal en el seu article 86.1 que diu: *“El municipi és l'ens local bàsic de l'organització territorial de Catalunya i el mitjà essencial de participació de la comunitat local en els afers públics”*.

Queda refermada l'autonomia dels municipis en les competències que estableix la llei, regulades en l'article 66 del TRLMRLC. A destacar el seu punt 1, quan diu que el municipi, per la gestió dels seus interessos i en l'àmbit de les seves competències, pot promoure tot tipus d'activitats i prestar tots els serveis públics que contribueixen a satisfer les necessitats i les aspiracions.

En base a aquesta autonomia, els municipis podran desenvolupar el seu propi Reglament Municipal de Protocol, per tal de pal·liar el buit normatiu en l'organització protocol·lària municipal. En aquest sentit, el RD 2099/1983, de Precedències de l'Estat i el RD 2568/1986 Reglament d'Organització, Funcionament i Règim Jurídic de les Entitats Locals, deixen la porta oberta a la possibilitat que els ajuntaments estableixin la seva pròpia normativa. En el primer cas en els articles 5 i 6, quan estableix la possibilitat d'aplicar la precedència en base a la normativa pròpia, i en el segon cas, en el seu article 189, quan fa referència als Reglaments d'Honors i Distincions, en el que s'interpreta una via per la redacció de Reglaments propis.

5.12 Els òrgans de govern

El govern i l'administració municipals, a excepció dels municipis amb règim especial de Consell Obert, regits per principis organitzatius especials, correspon a l'Ajuntament, integrat per l'alcalde i els regidors, segons es pot llegir en l'article 47 del TRLMRLC. Així mateix, en l'article 48 es regulen els òrgans de govern en el municipi, destacant que en tots els municipis ha d'existir l'alcalde, els tinents d'alcalde, el ple i la comissió especial de comptes. Així doncs, tant en l'organització protocol·lària com en la redacció d'un Reglament de Protocol i Cerimonial, cal tenir presents aquests òrgans de govern, ja que també expressen normes protocol·làries en les seves funcions i atribucions.

La Constitució Espanyola, en el seu article 140, també fa referència als òrgans de govern: *“La Constitución garantiza la autonomía de los municipios. Estos gozarán de personalidad jurídica plena. Su gobierno y administración corresponde a sus respectivos Ayuntamientos, integrados por los alcaldes y los concejales. Los concejales serán elegidos por los vecinos del municipio mediante sufragio universal, igual, libre, directo y secreto, en la forma establecida por la ley. Los alcaldes serán elegidos por los concejales o por los vecinos. La ley regulará las condiciones en las que proceda el régimen del concejo abierto.”*

En el cas específic de Llançà, segons l'article 64 del seu ROM, el govern i l'administració municipal de Llançà, correspondrà a l'Alcalde o Alcaldessa, i als Regidors i Regidores, i s'exercirà a través del Ple, la Junta de Govern Local i l'Alcalde o Alcaldessa, sense perjudici del règim de delegacions que es puguin establir.

5.13 El reglament de Protocol i Cerimonial

Ramon Reche, cap de Protocol i Relacions Institucionals de l'Ajuntament d'Aranjuez, i un dels pioners en la redacció dels reglaments de Protocol i Cerimonial municipals, va establir els continguts que ha de tenir aquest document. Així, seguint les seves indicacions, els Reglaments de Protocol i Cerimonial han de seguir la següent estructura i contingut:

En el Títol I s'ha de fer referència als tractaments, títols, símbols i usos dels mateixos en els municipis; En el Títol II s'ha d'incloure tot allò referit a la Corporació Municipal, els seus tractaments, atributs i usos, sobre tot, el seu ordre precedencial intern. Així com també,

recollir aquells honors i prerrogatives que tingui o li hagin estat concedides a la Corporació; Al Títol III s'ha de tractar la classificació dels actes municipals i la presidència dels mateixos (esclarint les funcions de representació que tenen els tinents d'alcalde amb respecte a l'alcalde. També en aquest Títol III es poden incloure els Agermanaments amb altres municipis; El Títol IV fa referència als títols, honors i distincions que l'Ajuntament pot lliurar, desenvolupats en un possible Reglament de Concessió d'Honors i Distincions; El Títol V es pot dedicar a explicar les competències i funcions de la Regidoria de Protocol o de Relacions Institucionals, si n'hi hagués; El Títol VI, està relacionat amb com s'ha d'aplicar i procedir en la declaració de dol oficial; El Títol VII pot fer referència a aquelles característiques pròpies i aspectes particulars dels municipis; i, finalment, les Disposicions finals, que solen recollir l'àmbit d'aplicació de les normes precedents. (Fuente, 2010). Aquesta és una aproximació del possible contingut d'un Reglament de Protocol i Cerimonial municipal, que es pot prendre de guia, però cada ajuntament ha d'adaptar a la seva pròpia casuística. El reglament ha de ser una eina que resolgui els dubtes en el moment d'organitzar els actes propis, així com refermar l'autonomia dels municipis en aquest camp, sense perjudici, que si en aquests assisteixen autoritats de rang superior, es tinguin present les normatives de l'Estat o de la Generalitat, en cada cas, o la que sigui vigent en aquell moment. Les normatives pròpies, podran determinar les pautes organitzatives dels actes, però en cap cas podran alterar l'ordre de les precedències del RD 2099/1983 de l'Estat i el Decret 189/1981 de la Generalitat.

“El Reglamento de Protocolo y Ceremonial, debe incluir en su articulado todo lo referente a ceremonias, etiqueta y organización de actos, posibilitando su desarrollo a través de la Jefatura de Protocolo del Ayuntamiento, con dependencia directa de la Alcaldía - Presidencia o de una concejalía delegada” (Reche, 2004)

6. Metodologia

En aquest TFM s'ha treballat seguint la metodologia d'una investigació secundària, a partir de l'anàlisi documental de manuals i articles sobre la matèria del Protocol, la Comunicació en el Protocol, les Relacions Públiques, i de documents de tipus jurídics i administratius com poden ser les Lleis que regulen el protocol: el Reial Decret 2099/83 de 4 d'agost, que regula l'Ordenament General de Precedències de l'Estat, el Decret 189/1981, de 2 de juliol, establint les normes de Protocol i Cerimonial en l'àmbit de la Generalitat de Catalunya, modificat pel Decret 459/1981, de 6 de novembre; o els articles de la Constitució que fan referència a l'autonomia dels municipis; la Llei 7/1985 Reguladora de les Bases de Règim Local; el Reglament Orgànic Municipal de l'Ajuntament de Llançà o el Reglament per la Concessió de les Llances, en el cas específic de Llançà. Així mateix, s'ha procedit a realitzar una consulta de Reglaments de Protocol de caire municipal en l'àmbit de Catalunya i Espanya.

La cerca d'informació ha comptat també amb una recerca sobre l'existència o no de serveis de protocol, gabinets de protocol i perfil del professional que ocupa la figura del responsable de Protocol d'una mostra dels ajuntaments de la Comarca de l'Alt Empordà, a partir d'una investigació primària amb un petit qüestionari als municipis iguals o majors de 5.000 habitants⁸, tot i que també s'ha realitzat també l'enquesta a ajuntaments de menys habitants per copsar la seva opinió. Així mateix, s'ha realitzat l'enquesta al Consell Comarcal. Aquests qüestionaris s'han adreçat als responsables polítics de les entitats municipals, en especials

---

⁸ Es pot consultar el model d'enquesta a l'annex 1.

als alcaldes i alcaldesses, i en aquell ajuntament on hi hagi tècnic de Protocol, a aquesta persona.

Per tal de tenir una referència a nivell de les Comarques Gironines, també s'ha efectuat una entrevista al Cap de Protocol de la Diputació de Girona.

Referent a l'estudi sobre l'Ajuntament de Llançà, s'ha realitzat una recerca documental, per tal d'aprofundir en els documents que puguin apropar a l'objecte d'estudi. També s'ha realitzat el qüestionari a l'alcalde i a la persona que s'ocupa de les tasques de Protocol a l'Ajuntament.

7. Proposta de Reglament de Protocol i Cerimonial per l'Ajuntament de Llançà

En aquest apartat es redacta, en base al marc teòric desenvolupat, una proposta de Reglament de Protocol i Cerimonial adaptat a l'Ajuntament de Llançà.

Reglament de Protocol i Cerimonial de l'Ajuntament de Llançà

Exposició de Motius

Títol Preliminar: Disposicions Generals

Títol I: Sobre el Municipi, els seus tractaments, títols, símbols i els seus usos

Títol II: De la Corporació Municipal. L'ordre de precedències, els seus tractaments i els distintius

Capítol 1: De la Corporació municipal. L'ordre de precedències i formes d'assistències.

Capítol 2: Dels tractaments i els distintius

Títol III: Dels actes i la seva classificació, la presidència, la constitució de l'Ajuntament i l'Agermanament

Capítol 1: Dels actes i la seva classificació i la Presidència dels mateixos.

Capítol 2: De la sessió de constitutiva de la Corporació Municipal

Capítol 3: Dels agermanaments

Títol IV: Dels honors i distincions i el Llibre d'Honor.

Capítol 1: Dels honors i distincions que l'Ajuntament pot lliurar.

Capítol 2: Del llibre d'Honor.

Títol V: Del funcionament del Servei de Protocol.

Títol VI: De la Declaració del dol municipal.

Disposició final

Exposició de motius

Els municipis són les entitats bàsiques de la organització territorial de l'Estat i elements immediats de participació ciutadana en els aspectes públics, que institucionalitzen i gestionen amb autonomia els interessos propis de les corresponents col·lectivitats, segons estableix l'article 1 de la Llei 7/1985 de 2 d'abril, Reguladora de les Bases del Règim Local (LRBL). El Decret Legislatiu 2/2003 de 28 d'abril, pel que s'aprova el Text Refós de la Llei Municipal i de Règim Local de Catalunya (TRLRMLC), estableix en el seu article 46 la

definició de municipi en els mateixos termes. L'article 46.3 del TRLMRLC aclareix que el municipi gaudeix d'autonomia, té personalitat jurídica i plena capacitat per l'exercici de les funcions públiques que tenen encomanades, per representar els interessos de la col·lectivitat respectiva i per gestionar els interessos de la col·lectivitat respectiva i per gestionar els serveis públics que assumeixin. L'article 140 de la Constitució Espanyola garanteix l'autonomia dels municipis. L'Estatut de Catalunya de 2006, modificat per la Llei 16/2010 de 16 de juliol, diu en l'article 86.1 que el municipi és l'ens local bàsic de l'organització territorial de Catalunya i el mitjà essencial de participació de la comunitat local en els afers públics. El Decret 139/2007, de 26 de juny, regula la denominació, els símbols i el registre d'ens locals de Catalunya.

Així, el Decret 189/1981, de 2 de juliol, establint les normes de Protocol i Cerimonial en l'àmbit de la Generalitat de Catalunya, modificat pel Decret 459/1981, de 6 de novembre, el Reial Decret 2099/1983, de 4 d'agost sobre les Precedències Generals de l'Estat, i el Reial Decret 2568/1986, de 28 de novembre, pel que es regula el Reglament d'Organització, Funcionament i Règim Jurídic de les Entitats Locals, estableixen les bases normatives per tal que els ajuntaments estableixin la seva pròpia normativa.

El Reglament Orgànic Municipal de Llançà i el Reglament d'Honors i Distincions de "Les Llances de Llançà", determinen les particularitats protocol·làries del municipi llançanenc. També el reglament d'identitat visual de l'Ajuntament regirà els usos dels símbols municipals.

Tenint present les lleis i regulacions jurídiques abans esmentades, els ajuntaments tenen la capacitat de vetllar per la seva autonomia, els seus símbols, realitzar el reconeixement d'aquells mèrits de la ciutadania, d'ordenar els seus actes, d'establir les pròpies precedències, de preservar la seva tradició i de crear un Reglament propi que contempli aquests elements i els reguli en l'àmbit local. Així, l'Ajuntament de Llançà, davant la necessitat de regular els seus propis actes, vol redactar un Reglament de Protocol i Cerimonial propi.

Títol Preliminar: Disposicions Generals

Article 1. Objecte.

Aquest Reglament té per objecte regular el règim jurídic i el procediment general d'actuació de l'Ajuntament Llançà en relació amb el protocol, els honors, les distincions i altres reconeixements, així com tot allò relatiu als agermanaments que aquest vulgui acordar amb altres ciutats o pobles.

Article 2. Delimitació.

Amb aquesta normativa es delimiten els conceptes següents:

- a) Protocol: Conjunt de normes o regles establertes per llei, decret, disposicions o costums, així com tècniques específiques tradicionals i modernes que són d'aplicació per la organització dels actes públics, de naturalesa oficial, que s'executen amb solemnitat o sense ella. Així, s'articulen les regles d'ordenament i aplicació sistemàtica en les relacions oficials entre les institucions i les autoritats del municipi. Es reconeixen les precedències de les autoritats en els actes oficials i el seu tractament.

- b) Cerimonial: Desenvolupament i contingut dels actes oficials, així com el conjunt de formalitats per la celebració dels mateixos.

Article 3. Àmbit d'aplicació.

Les normes de protocol previstes en aquest reglament s'apliquen en els actes organitzats per l'Ajuntament de Llançà i regulen el cerimonial relatiu als actes públics en el seu municipi.

Article 4. Excepcions a l'aplicació.

En aquells actes públics municipals en els quals participen autoritats estatals o autonòmiques, el protocol que regeix, en aquest cas, és la normativa reguladora del Reial Decret 2099/1983 de 4 d'agost, o el Decret 189/1981 de 2 de juliol, modificat, pel Decret 459/1981 de 6 de novembre, segons el cas, o per la normativa vigent.

Títol I: Sobre el Municipi, els seus tractaments, títols, símbols i els seus usos

Article 5. Els títols del Municipi.

El Municipi de Llançà ostenta per la seva història i tradició el tractament de Vila, segons l'article 7.1 del Decret 139/2007, de 26 de juny pel qual es regulen la denominació, els símbols i els registre d'ens locals de Catalunya, que diu textualment: "Els municipis poden anteposar al seu nom el títol de vila si tenen més de 5.000 habitants i el de ciutat si en tenen més de 20.000. A més, poden utilitzar els títols i honors que els hagin estat reconeguts". A l'escut municipal aprovat, el 17/04/1986 per acord de la Generalitat de Catalunya, amb informe de la secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, a proposta de la seva comissió heràldica, s'estableix que per timbre, porta una corona de Vila.

Article 6. L'escut.

1. Els ens locals poden incorporar als seus segells l'escut propi, degudament aprovat, tal com recull l'article 33 del Decret 139/2007, de 26 de juny, pel qual es regulen la denominació, els símbols i el registre d'ens locals de Catalunya.
2. L'escut heràldic del municipi de Llançà va ser aprovat pel Decret 122/1986 de 17 d'aril del Govern de la Generalitat i publicat al DOGC núm. 688 de data 21 de maig de 1986. El contingut del qual és el següent: "*Escut caironat: d'argent, 3 llances d'atzur, fustades de gules, sostingudes sobre un peu ondat d'atzur. Per timbre, una corona mural de vila*".
3. Només es podrà fer ús de l'escut del municipi quan l'Ajuntament degudament ho autoritzi o bé aquelles entitats, associacions i institucions que hagin estat distingides amb la seva concessió per aprovació del Ple de l'Ajuntament.
4. Les normes d'utilització de l'escut queden regulades pel manual d'identitat visual de l'Ajuntament de Llançà i pel que disposa el Decret 139/2007, de 26 de juny, pel qual es regulen la denominació, els símbols i el registre d'ens locals de Catalunya.

Article 7. La Bandera.

1. La Bandera del municipi de Llançà va ser aprovada per acord de Ple municipal el 9 de setembre de 1985, i aprovada per Resolució de la Generalitat de Catalunya GAP/1351/2005 de 14 d'abril, per la qual es dona conformitat a l'adopció de la banera del municipi de Llançà. Publicada en el DOGC núm. 4377 de 4 de maig de 2005. El contingut de la qual és el següent: *“Bandera apaïsada, de proporcions dos d'alt per tres de llarg, blanca, amb una part blau fosc de la vora inferior ondada de mitja tres i mitja crestes a dalt, d'alçària 3/11 de la del drap a les vores de l'asta i del vol, 7/22 a les crestes i 5/22 a les concavitats, amb les tres llances de pal vermell i fulla blau fosc de l'escut, d'amplària 1/22 de la llargària del drap, naixent de la primera cresta, la central d'alçària 6/11 de la del drap, i les dels costats posades a 1/33 d'aquesta.”*
2. La bandera del municipi onejarà en l'edifici de la Casa Consistorial i en els edificis municipals que siguin seu administrativa, a la sala de plens i al despatx oficial de l'alcalde o l'alcaldeessa, amb la bandera d'Espanya i la bandera de Catalunya d'acord amb el que estableix la Llei 39/1981, de 28 d'octubre per la qual es regula l'ús de les banderes.
3. Sobre la bandera del municipi no es podran incloure sigles o estampar símbols o dibuixos en cap cas, ni encara quan representin a partits, sindicats, associacions o altre tipus d'entitats.
4. Només es podrà fer ús de la bandera del municipi quan l'Ajuntament degudament ho autoritzi o bé aquelles entitats, associacions i institucions que hagin estat distingides amb la seva concessió per aprovació del Ple de l'Ajuntament.

Títol II: De la Corporació Municipal. L'ordre de precedències, els seus tractaments i els distintius

Capítol 1: De la Corporació municipal. L'ordre de precedències i formes d'assistències.

Article 8. Ordre de Precedències.

1. L'ordre de precedència intern de la Corporació municipal serà el següent:
  - 1r. Alcalde/essa.
  - 2n. Tinent d'alcalde/essa, pel seu ordre.
  - 3r. Portaveus dels grups polítics municipals, segons l'ordre dels resultats electorals.
  - 4t. Regidors/es de la Junta de Govern, segons l'ordre del seu nomenament.
  - 5è. Regidors/es delegats/des, segons l'ordre de la llista electoral i l'ordre dels resultats electorals.
  - 6è. Regidors/es dels grups polítics, pel seu ordre electoral i ordenats de major a menor representació municipal.

7è. Membres dels cossos amb habilitació de caràcter nacional, encapçalats pel/per la Secretari/Secretària.

8è. El/la cap de la Policia Local.

9è. Els/les caps dels diferents serveis, si assistissin als actes en condició dels seu càrrec.

Així mateix, l'alcalde/essa del municipi podrà, amb motiu de l'assistència de convidats il·lustres, donar-los un tracte de preferència en el règim de prelacions.

Article 9. Formes d'assistència de l'Ajuntament.

1. Les formes d'assistència col·lectiva a actes públics seran la de Corporació i la de Comissió de representació corporativa.
2. La forma d'assistència en Corporació és la més solemne, i s'utilitzarà en aquells actes referits en l'article 10 del present reglament.
3. La forma d'assistència en Comissió de representació és menys solemne que en Corporació i es determinarà per l'Ajuntament, depenent de la importància de l'acte, que convocarà, almenys, als portaveus de tots els grups polítics.

Article 10. Assistència de l'Ajuntament en Corporació.

L'Ajuntament assistirà en Corporació als següents actes:

- a) Visites d'autoritats de primer ordre.
- b) Actes solemnes que tradicionalment se celebren amb motiu de les festivitats de Llançà: Festa Major de Sant Vicenç, Festa de la Verge del Carme, Festa d'Estiu i Diada Nacional.
- c) Aquells altres actes que per la seva solemnitat o rellevància es consideri oportú per l'Alcaldia-Presidència.

En tot cas, es respectaran les creences religioses i principis dels Srs./Sres. Regidors/es referent a la seva assistència als actes religiosos.

Article 11. Assistència als actes de persones amb nomenaments o distincions honorífiques i persones distingides del municipi.

Les persones guardonades per l'Ajuntament amb nomenaments o distincions honorífiques com Les Llances d'Or, així com persones distingides del municipi com el jutge de pau, els exalcaldes o el mossèn, entre altres, gaudiran d'un lloc preferent en els actes oficials que celebri l'Ajuntament quan, per raó de la naturalesa de l'acte, hagin estat convidats per l'alcalde/essa.

Capítol 2: Dels tractaments i els distintius

Article 12. Els tractaments

1. L'alcalde/essa de l'Ajuntament de Llançà té el tractament d'Il·lustríssim/a Senyor/a i la resta de membres de la Corporació tenen el tractament de Senyor/a, segons el Decret 189/1981 de 2 de juliol, modificat pel Decret 459/1981, de 6 de novembre de la Generalitat.
2. L'article 30 del Reglament Orgànic Municipal de Llançà (ROM) estableix que l'alcalde o alcaldessa, tot i ostentar legalment el tractament d'Il·lustríssim/a Senyor/a, no en farà ús.

Article 13. Els distintius

1. En l'exercici del seu càrrec, i especialment en els actes de caràcter solemne, els membres de la Corporació Municipal podran portar els símbols o distintius inherents a la seva autoritat.
2. A l'alcalde/essa, com a símbol de la seva autoritat, li correspon la insígnia de solapa o agulla d'or amb l'escut de Llançà i la vara de comandament, que seran lliurades en l'acte de la seva presa de possessió. La insígnia podrà quedar en propietat de l'Alcalde/essa un cop acabada la seva pertinença al Consistori.
3. Els/les regidors/es usaran com a distintiu del seu càrrec la insígnia de solapa o agulla de plata, amb l'escut de Llançà, que serà lliurada a cada regidor/a en l'acte de la seva presa de possessió i podrà quedar en propietat del regidor/a un cop acabada la seva pertinença al Consistori.

Títol III: Dels actes i la seva classificació, la presidència, la constitució de l'Ajuntament i l'Agermanament

Capítol 1: Dels actes i la seva classificació i la Presidència dels mateixos.

Article 14. Classificació dels actes municipals.

- a) Actes de caràcter general: Són tots aquells que organitza institucionalment la Corporació amb ocasió de commemoracions o esdeveniments de gran importància per la vida ciutadana municipal.
- b) Actes de caràcter especial: Són els organitzats per les diferents àrees d'actuació municipal amb ocasió de commemoracions o esdeveniments propis de l'àmbit específic dels seus respectius serveis, funcions i activitats.

Existeixen els actes privats i els públics no oficials promoguts per entitats diferents a l'Ajuntament però amb l'assistència de la totalitat o de part de la Corporació municipal. Són actes no organitzats per l'Ajuntament però que brinden a l'alcalde/essa o regidors/es competencials de l'àrea específica la seva presidència. Com per exemple els organitzats per associacions veïnals, entitats culturals, esportives o de caire lúdic, ens econòmics, etc...En cap cas es podran considerar com actes oficials i no estaran sotmesos a la normativa d'aquest reglament, sense perjudici que les mateixes entitats organitzadores decideixin fer-ne ús.

Article 15. Presidència dels actes municipals.

1. La presidència dels actes municipals, qualsevol quin sigui el seu caràcter, correspon a l'alcalde/essa de Llançà.
2. Els actes municipals de caràcter general i de caràcter especial són convocats i presidits per l'alcalde/essa en la seva condició d'amfitrió, llevat que hi hagi una cessió de la presidència en aplicació del Reial Decret 2099/1983, de 4 d'agost de Precedències de l'Estat o per cortesia o delegació.
3. Quan a un acte municipal concorrin altres autoritats de l'Administració central o autonòmica que en aplicació del Reial Decret de Precedències de l'Estat i/o el Decret 189/1981 de Protocol de la Generalitat o la normativa vigent, correspongui ostentar la presidència de l'acte, l'alcalde/essa ocuparà el lloc immediat a la presidència de l'acte. Es farà cessió per la dreta.
4. En absència o malaltia de l'alcalde/essa del municipi, ostentarà la presidència dels actes municipals el/la tinent/a d'alcalde/essa que el substitueixi, segons el seu ordre.
5. En els actes propis organitzats per una àrea d'actuació municipal que no presideixi l'alcalde/essa, ostentarà la presidència el regidor/a responsable de l'àrea.

Article 16. Assistència dels regidors/es.

Els membres de la Corporació municipal assistents als actes municipals i que no ocupin lloc en la presidència dels mateixos, se situaran en un lloc preferent.

Capítol 2: De la sessió de constitutiva de la Corporació Municipal

Article 17. La sessió constitutiva de la Corporació Municipal

En l'acte de constitució d'una nova Corporació i la presa de possessió dels seus membres s'estarà al que disposi la legislació reguladora del Règim Electoral General, el Reial Decret 2568/1986, de 28 de novembre i el ROM de Llançà.

Capítol 3: Dels agermanaments

Article 18. Agermanaments

1. L'agermanament serà el títol concedit a ciutats i municipis, tant de l'Estat com de l'estranger, per raó de vincles comuns, afinitats i relacions preferencials.
2. Els agermanaments es realitzaran per acord de Ple, prèvia presentació de l'informe amb els objectius que persegueix la citada unió, i es crearà una Comissió d'Agermanament, que serà l'encarregada del seu seguiment i de proposar les actuacions conjuntes a realitzar.
3. Llançà està agermanat amb el municipi francès de Pont-du-Casse.
4. L'Ajuntament de Llançà, en la figura del/ de la seu/seva Cap de Protocol, vetllarà per complir el present reglament o la normativa vigent, en els actes d'agermanament

organitzats en el municipi de Llançà. Així com coordinar-se amb la delegació agermanada pels actes realitzats al municipi d'aquesta.

Títol IV: Dels honors i distincions i el Llibre d'Honor.

Capítol 1: Dels honors i distincions que l'Ajuntament pot lliurar.

Article 19. Reglament d'Honors i Distincions.

1. L'Ajuntament de Llançà disposa del Reglament d'Honors i Distincions de "Les Llances de Llançà", publicat en el BOP (Butlletí Oficial de la Província de Girona) núm. 190, de data 4 d'octubre de 2017.
2. En reconeixement d'una tradició ja existent, que durant anys promogué la revista "Miranda" del Centre Cultural, s'estableixen com a honors màxims a atorgar per l'Ajuntament les *Llances de Llançà*, símbol principal, per altra banda, en l'escut heràldic de la vila.
3. Les *Llances de Llançà* podran ser d'or, de plata i de coure, responnent a tres categories diferents de guardons.
4. El procediment pel seu atorgament s'especifica en el citat Reglament.

Capítol 2: Del Llibre d'honor.

Article 20. Llibre d'honor.

1. L'Ajuntament de Llançà disposarà d'un Llibre d'honor on podran signar les autoritats i personalitats que visitin la Casa Consistorial i/o la vila de Llançà, i siguin rebuts per l'alcalde/essa.
2. La custòdia del qual correspondrà al Gabinet d'Alcaldia,

Títol V: Del funcionament del Servei de Protocol.

Article 21. Funcionament del servei de Protocol

1. L'Àrea de la que depengui el Servei de Protocol, a través del /la Cap de Protocol de l'Ajuntament de Llançà, s'encarregarà de la interpretació i l'aplicació de les normes fixades en el present Reglament.
2. Als efectes previnguts en l'article anterior, el/la Cap de Protocol de l'Ajuntament de Llançà s'encarregarà, amb el vist i plau del regidor responsable de l'Àrea on s'adscriu el Servei de Protocol, de l'organització i confecció dels actes municipals i remetrà a tots els membres de la corporació, amb el màxim d'anticipació possible i per la seva informació, les normes específiques de protocol que regiran cada acte concret que per la seva importància així ho requereixi.

Títol VI: De la Declaració del dol municipal.

Article 22. Declaració del dol municipal.

1. El decret de dol oficial pot ser d'àmbit nacional, autonòmic, provincial, comarcal o local segons l'Administració que així ho estableixi, sigui el Govern de l'Estat, la Generalitat de Catalunya, la Diputació Provincial, el Consell Comarcal o l'Ajuntament. El decret de dol oficial s'ha de donar a conèixer de forma adient i a través del mitjà de publicació habitual (BOE en el cas de l'Estat, DOG en el cas de la Generalitat, BOP en el cas de la Diputació Provincial, etc.).
2. L'adopció del dol oficial municipal durant els dies que s'estimin oportuns, s'acorda en sessió extraordinària de la Corporació municipal o ho decideix l'alcalde/essa per mitjà de decret d'alcaldia amb el coneixement previ dels caps de grup municipals.
3. La declaració de dol oficial comportarà que les banderes onegin a mig pal en tots els edificis municipals, amb la possibilitat de col·locar crespens o cintes negres penjades al mig de la bandera.
4. El dol oficial en les banderes d'interior serà únicament amb un crespó o cinta negra al mig de l'ensenya.
5. El dol oficial també comporta la suspensió d'actes de caire oficial en aquell àmbit. Si els actes no es poden suspendre, aleshores s'iniciaran amb una declaració institucional que n'expliqui els motius i, tot seguit, es guardarà un minut de silenci amb tots els assistents dempeus. Quedaran suprimides totes les expressions festives i de celebració, com balls i refrigeris.
6. En cas de defunció d'un membre de la Corporació municipal o antics alcaldes/esses de la Vila, les banderes s'hissaran a mig pal el dia de la seva defunció i es mantindrà fins que es doni sepultura a les restes del/la finat/da.

Disposició final

1. L'entrada en vigor del present Reglament suposa la derogació de totes les anteriors disposicions d'igual o inferior rang que s'oposin a allò establert en el mateix.
2. El present Reglament entrarà en vigor transcorregut el termini de quinze dies hàbils a partir del dia següent que es publiqui la seva aprovació definitiva en el Butlletí Oficial de la Província, i romandrà en vigor mentre no s'acordi la seva modificació o derogació.

8. Anàlisi dels resultats

8.1 El Protocol a la comarca de l'Alt Empordà. El cas de l'Ajuntament de Llançà

De les enquestes realitzades es pot identificar que el Protocol a la Comarca de l'Alt Empordà encara no és un servei entès com a prioritari en els ajuntaments. Dels Ajuntaments

consultats, que representen prop d'un 78% del total de la població de la comarca, només un té Gabinet o Departament propi. És cert que dels 68 municipis de la comarca, només 2 superen els 20.000 habitants i només el 9% dels municipis estan a prop o superen els 5000 habitants. La singular casuística demogràfica de l'Alt Empordà, on el 43% dels municipis són considerats micropobles (menys de 500 habitants) (Duñach, 2020) juga un paper determinant en aquest fet. Val a dir, que les enquestes s'han realitzat, majoritàriament als alcaldes i alcaldesses dels municipis.

Relacionat amb la pregunta 5 que es llençava al principi del treball, sobre el perfil del responsable del servei de Protocol, es pot respondre que, majoritàriament, el professional que s'ocupa de les tasques de Protocol té un perfil administratiu amb algun tipus de formació al respecte. La excepció és Figueres, capital de la Comarca i municipi amb més població, on el perfil professional és una tècnica de Protocol amb formació universitària específica en la matèria. Així mateix, s'observa que aquest lloc de feina l'ocupen professionals de la comunicació amb perfils de periodista o Relacions Públiques, que reafirma la connexió del Protocol amb la Comunicació i la disciplina de les Relacions Públiques. En l'entrevista amb el Cap de Protocol de la Diputació de Girona, es corrobora que el principal perfil existent de responsable de protocol és el d'un funcionari administratiu que exerceix aquestes funcions.

Una característica general a tots els ajuntaments consultats és la ubicació dels serveis de Protocol. En la majoria dels casos, com s'ha referenciat en el marc teòric, es localitzen a l'Alcaldia, mantenint la connexió amb el Departament de Comunicació com recorda López-Nieto quan diu que *"normalmente, la oficina de Protocolo en las Corporaciones locales se encuentra adscrita a la Secretaría particular del Presidente, Secretaria en la que también pueden integrarse el gabinete o servicio de prensa"* (López-Nieto, 2006, p. 45). En relació als Gabinetes de Protocol propis, només l'Ajuntament de Figueres en disposa. Per tant, es posa de manifest el que es referència al marc teòric, en el sentit, que els ajuntaments, per la seva dimensió, pressupost i/o quantitat d'actes, no disposen de Gabinet propi, sinó d'un servei a càrrec d'una persona amb formació.

Existeix una constant en la pràctica totalitat dels Ajuntaments quan es pensa en el Protocol pels grans actes, on s'interactua de manera directa amb el conjunt de la ciutadania. Un tret important que demostra que quan es pretén traslladar un missatge important a través dels actes, és necessària la figura del responsable de Protocol i es reafirma la hipòtesis 1, sobre la necessitat del servei. Veiem la importància dels grans actes en la quantitat que realitzen i que consideren necessari el protocol. Sempre actes relacionats amb temes culturals, festes majors, exposicions, commemoracions, entrega de premis, actes institucionals, visites d'autoritats, casaments o encesa de llums de nadal, entre d'altres.

Un factor determinant és la formació del responsable de Protocol. El 50% dels enquestats, han considerat important la formació en aquest camp. Aquest fet demostra el que referenciava Carlos Fuente quan explicava que calen uns professionals formats per tal que es vegi en el Protocol un aliat (Fuente, 2010). També es fa palesa l'evolució del perfil professional del responsable de protocol, basada en una formació acadèmica específica. Aspecte reafirmat en la conversa amb el Sr. Josep Mª Amargant, cap de protocol de la Diputació de Girona, quan creu totalment necessària la formació dels responsables de Protocol.

En tant que a la normativa, donant resposta a les preguntes 2 i 3, plantejades a l'inici, cap Ajuntament disposa d'un Reglament de Protocol i Cerimonial propi. Els Ajuntaments que fan servir normativa, expressen que utilitzen la que està vigent a nivell estatal i català. S'interpreta que fan ús del RD 2099/1983 i/o del Decret 189/1981. En el cas de Figueres,

especifiquen que fan servir també la Llei municipal i de règim local de Catalunya. Altres Ajuntaments, generalment els més petits, no apliquen cap normativa. Fet que s'entén per desconeixença o pel buit normatiu que suposen els dos decrets marcs en matèria de protocol municipal.

Relacionat amb l'apartat anterior, la falta de normativa pròpia també es fa palesa amb els Reglaments d'Honors i Distincions. El 64% dels ajuntaments consultats no disposa d'aquest reglament relacionat amb el dret premial, a pesar de ser un dels elements bàsics del protocol reglat en les lleis, com es veia en el marc teòric. Aquest fet manifesta la complexitat de fer normativa als ajuntaments. Per contra, tot els Ajuntaments disposen d'un "Llibre d'Honor", un altre element clau en el protocol municipal.

Encara molts ajuntaments (el 59%) cedeixen tota l'organització protocol·lària a les administracions de rang superior quan organitzen actes conjuntament, encara que sigui en àmbit municipal. S'ha de tenir present, que en la mostra seleccionada, hi ha ajuntaments de menys de 1000 habitants, que no disposen de servei de Protocol. Aquest fet, afegit a la manca de normativa, suposa que els ajuntaments se "sotmetin" a les voluntats protocol·làries de les entitats supramunicipals.

Finalment, un aspecte determinant, és el fet de considerar un servei de Protocol supramunicipal. En alguna de les enquestes s'ha obviat aquesta pregunta i no s'ha contestat, per la qual cosa no es pot interpretar el sentit de la resposta. Alguns ajuntaments han considerat que no, des de la perspectiva de no considerar el Protocol un servei essencial, mentre que representants de municipis petits o el Consell Comarcal, han considerat com a positiu que pogués existir un servei de protocol per tal d'assessorar i facilitar material als municipis més petits. Amb tot, el 50% dels ajuntaments enquestats consideren que caldria un servei supramunicipal, posant de manifest la hipòtesi 2, sobre la necessitat de crear aquest servei.

En el cas específic de Llançà, es disposa de servei de Protocol municipal, però no d'un Gabinet propi. El servei està adscrit a l'Àrea de Secretaria, però ubicat al Gabinet d'Alcaldia. La persona responsable del servei té un perfil d'administratiu. L'Ajuntament no disposa de Reglament de Protocol propi i no es segueix una normativa determinada en la realització dels actes. Generalment, cedeixen l'organització protocol·lària a les administracions de rang superior, tot i que consensuen quina serà l'organització dels actes. Els dos únics documents administratius amb rang de norma, relacionats amb el Protocol, que disposa l'Ajuntament són el Reglament Orgànic Municipal (ROM) i el Reglament de "Les Llances" de Llançà. Es pot incorporar un tercer document, si s'entén com a document protocol·lari el manual d'identitat visual.

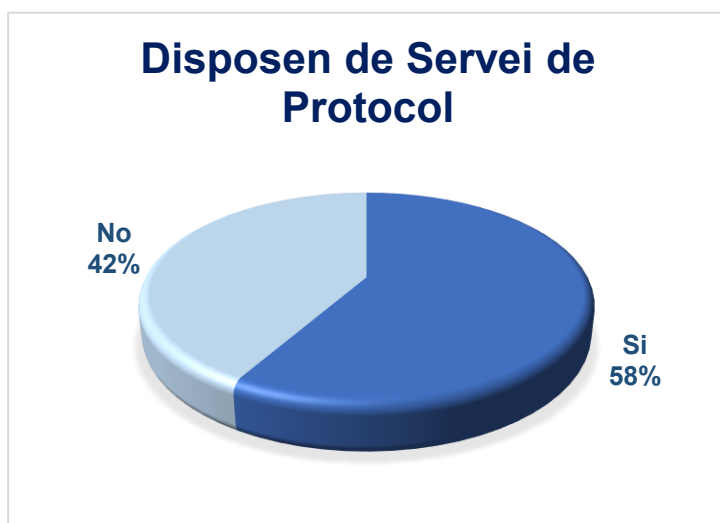
En tant que a elements protocol·laris, com a símbols, l'Ajuntament de Llançà disposa d'escut i bandera. També compta amb un Llibre d'Honor, tutelat per l'Alcaldia. Els seus òrgans de govern són l'Alcalde, el Ple, la Junta de Govern, la Comissió especial de Comptes, la Comissió Informativa, la Junta de portaveus i la Junta de Seguretat.

Tot i ser un municipi de prop de 5.000 habitants, l'Ajuntament té una agenda d'actes molt intensa, on cada mes es realitza un mínim de tres/quatre actes (uns 250 a l'any entre actes culturals i turístics).

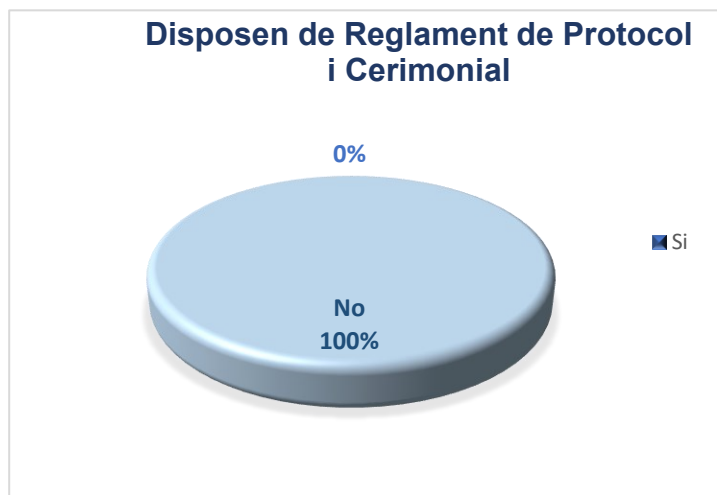
8.2 Gràfics dels resultats de la situació del Protocol a la Comarca de l'Alt Empordà

En aquest apartat es reproduïxen els resultats de les enquestes contestades. S'expressen els resultats de: Consell Comarcal Alt Empordà, Borrassà, Cabanes, Cadaqués, Castelló d'Empúries, Figueres, L'Escala, La Jonquera, Llançà, Roses, Sant Pere Pescador i Vilafant.

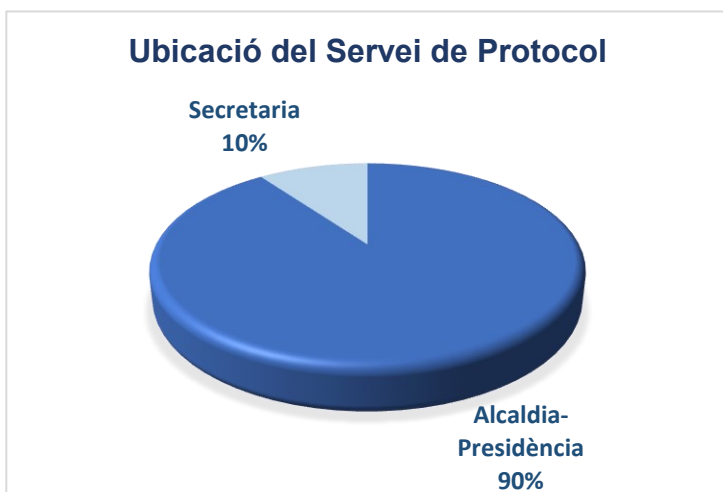
Gràfic 1. Disposen de Servei de Protocol els Ajuntaments.

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 2. Disposen de Reglament de Protocol i Cerimonial propi

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 3. Ubicació del Servei de Protocol en l'Organigrama de l'Ajuntament
Font: Elaboració pròpia.

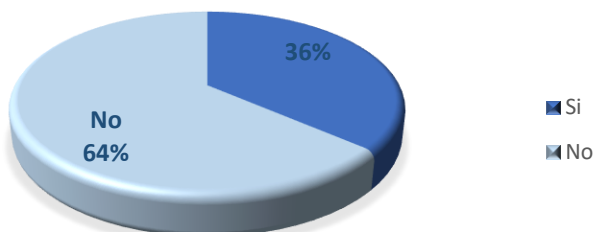

Gràfic 4. Disposen de Llibre d'Honor els Ajuntaments enquestats?
Font: Elaboració pròpia.

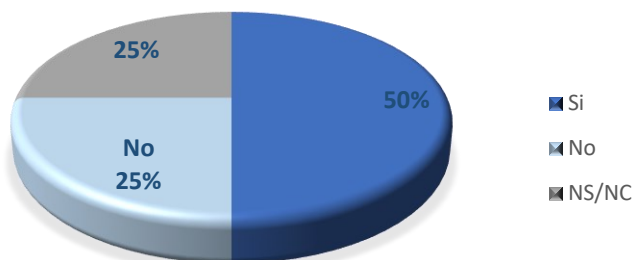
Gràfic 5. Creuen necessària la formació en Protocol els representants dels Ajuntaments?
Font: Elaboració pròpia.

Disposen de Reglament d'Honors i Distincions?

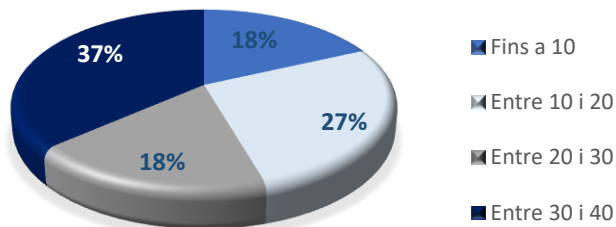
Gràfic 6. Disposen de Reglament d'Honors i Distincions els Ajuntaments consultats?
Font: Elaboració pròpia.

Servei supramunicipal?

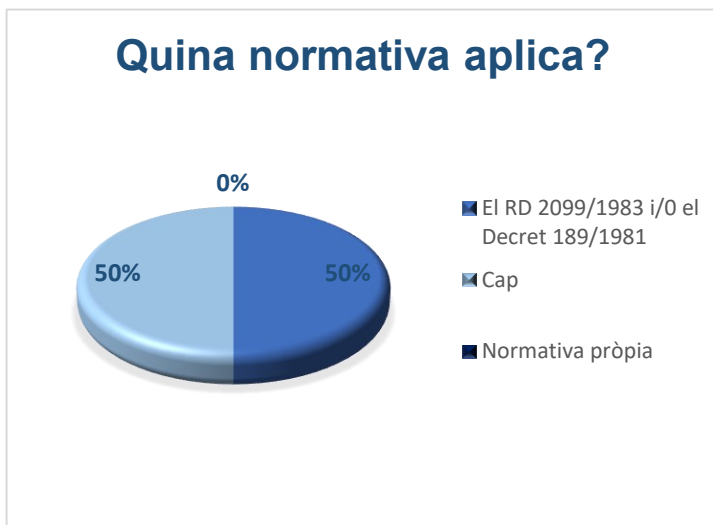

Gràfic 7. Consideren necessari un servei supramunicipal?
Font: Elaboració pròpia.

Quants actes realitza?

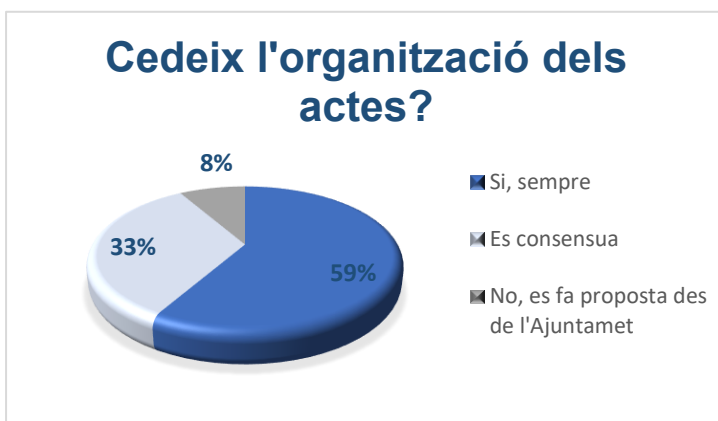

Gràfic 8. Quants actes realitza l'Ajuntament al llarg de l'any.
Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 9. Quina normativa apliquen els Ajuntaments en l'organització dels seus actes?

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 10. Cedeix l'organització protocol·lària a entitats de rang superior quan realitzen actes conjuntament al seu municipi?

Font: Elaboració pròpia.

9. Conclusions

9.1 Conclusió

Les conclusions que es poden extreure de la investigació són les següents:

1. La majoria d'Ajuntaments de l'Alt Empordà mitjans-grans disposen de Servei de Protocol, el que afirma la hipòtesis 1, on es llençava la idea que era necessari l'existència d'aquests serveis en aquests municipis, i es dona resposta a la pregunta 3, plantejada a l'inici del treball sobre si els Ajuntaments alt empordanesos mitjans-grans disposaven del servei esmentat. Així mateix, es creu en un servei professionalitzat i amb un coneixement sobre la matèria. El 50% dels enquestats manifesta que cal una formació de la persona que s'ocupa de les tasques de protocol. El cap de protocol de la Diputació, també reafirma la idea de la necessitat de la formació per desenvolupar les funcions de responsable de Protocol.

2. La singular casuística demogràfica de la comarca, on hi ha un percentatge molt elevat de municipis menors de 5.000 habitants, amb un 43% que són considerats micropobles (menys de 500 habitants), fa que, per pressupost i els escassos recursos econòmics d'aquests municipis, el Protocol no sigui considerat un servei essencial. Anàlisi que es comparteix amb el cap de Protocol de la Diputació de Girona, en el sentit de considerar el pressupost municipal com un escull per disposar d'aquest servei. Aquest fet referma la hipòtesi 2 en la idea de la necessitat d'un servei supramunicipal com a solució efectiva per aquests municipis, i dona resposta a la pregunta 4, sobre aquest servei. És cert que no hi ha unanimitat entre els Ajuntaments enquestats, però un de cada dos ajuntaments el considera necessari, i municipis dels considerats petits (menys de 5.000 habitants), que serien els principals beneficiats, el de la Capital de la Comarca, com a únic Ajuntament que disposa de Gabinet propi, o el Consell Comarcal, com a ens supramunicipal, han considerat que seria una alternativa vàlida per pal·liar la manca del servei en consistoris més petits.
3. L'Ajuntament de Llançà, tot i ser un municipi mitjà, realitza una quantitat considerable d'actes a l'any (De mitja 3/4 per mes, entre actes culturals, turístics i institucionals). El que fa necessari l'existència d'un servei de protocol amb personal amb formació específica sobre el tema, afirmant, d'aquesta manera, la hipòtesi 3, en relació a la necessitat d'un professional format en la matèria del Protocol. Així mateix es fa necessari una normativa pròpia per poder organitzar els propis actes i normativitzar les precedències i els usos dels símbols del municipi. Un Reglament de Protocol propi facilitarà la tasca del responsable de protocol davant del número ingent d'actes que es realitzen.
4. En resposta a la pregunta 1, sobre quina normativa s'aplicava en els actes organitzats pels Ajuntaments. El 50% dels Ajuntaments enquestats, no apliquen normatives oficials sobre protocol en els seus actes. El que posa de manifest que hi ha un buit normatiu en matèria protocol·lària als ajuntaments. Així mateix, aquest fet, també es dona per desconeixença de les mateixes o per no valorar el Protocol com una eina útil per ajudar en l'organització dels actes. Tot i que majoritàriament, en aquesta visió cal tenir present el tema pressupostari. Es percep el Protocol com un servei prescindible en municipis on els recursos econòmics són escassos. El que s'acaba traduint en organitzar els actes basant-se en la tradició (segons s'ha fet sempre), que pot ser considerada tradició inveterada, com recull el RD 2099/1983⁹ o en el sentit comú, fet que dificulta la seva reglamentació i facilita la improvisació.
5. Responent a la pregunta 2, sobre la normativa pròpia, es pot concloure que cap Ajuntament disposa de normativa pròpia. El que suposa que s'han de basar en la normativa de l'Estat i de la Generalitat per organitzar els seus actes. Com s'ha observat en el punt anterior, hi ha una tendència relativa (1 de cada 2) a fer ús d'aquesta normativa. Així mateix, el fet de no disposar de normativa pròpia, quan organitzen actes amb entitats de major rang, encara que sigui al propi municipi, deriva en una submissió "protocol·lària", a pesar que els municipis són entitats autònomes i amb personalitat jurídica pròpia davant d'aquestes entitats de rang superior.
6. En relació amb la pregunta 5, sobre el perfil del responsable de protocol, descrit en el sentit del marc teòric desenvolupat, s'ha de concloure que no existeix, de manera

---

⁹ Articles 5 i 6 del Real Decret 2099/1983 de 4 d'agost, pel qual es regulen les Precedències de l'Estat. En aquests articles es contempla la tradició inveterada a l'hora d'establir les precedències.

majoritària, un perfil professional específic de Protocol a la comarca de l'Alt Empordà. Només l'Ajuntament de Figueres, disposa d'una tècnica específica de Protocol. Cal esmentar que també existeix el perfil del tècnic de comunicació o Relacions Públiques que gestionen els temes protocol·laris en l'àmbit de la Comarca. Aquest darrer fet, posa de manifest la connexió existent entre el Protocol i la Comunicació a l'hora de projectar els actes municipals.

7. També, referint-se a la **pregunta 5**, sobre quin ha de ser el perfil del responsable de Protocol. Segons la recerca efectuada, aquest perfil s'assimilaria al d'un tècnic amb formació específica en la matèria i capacitat per de diàleg i negociació, principalment, a més dels trets descrits al marc teòric. A pesar que només existeix un tècnic específic i, en la seva majoria, són administratius propis de l'Ajuntament amb certa formació sobre el Protocol, com vèiem en el punt anterior, aquesta figura ha anat evolucionant al llarg els anys, sent cada vegada més necessària i amb, cada vegada més professionals formats. Tot i així, segons els resultats de les enquestes, encara hi ha certes reticències sobre la seva figura, per considerar-la prescindible en ajustos pressupostaris i com només necessària en municipis grans o en entitats supramunicipals. La falca més repetida, per tal de justificar la no presència d'un tècnic específic, és: *"per les dimensions de l'ajuntament"*.

9.2 Limitacions, aportacions i futures línies de recerca

En la realització d'aquest Treball de Final de Màster (TFM), la principal limitació és la manca d'informació relativa a l'àmbit protocol·lari municipal. La legislació, com s'ha exposat en el marc teòric, no regula suficientment l'àmbit local, la qual cosa crea un buit normatiu difícil de gestionar per les entitats bàsiques de l'organització territorial de l'estat, com són els municipis, que també són les que més, i més diversos, actes realitzen. Així mateix, existeix una manca de literatura actualitzada, que està directament relacionada amb la normativa existent, possiblement desfasada. Cal tenir present que els dos grans marcs normatius sobre Protocol a Catalunya, el Reial Decret de Precedències de l'Estat i el Decret de Protocol de la Generalitat, són dels anys 80's del segle passat.

Aquest estudi fa una primera radiografia de la situació del Protocol a la Comarca de l'Alt Empordà. No s'ha pogut realitzar un estudi a fons perquè cap dels ajuntaments de la comarca disposa de normativa pròpia que permeti una prospecció més acurada. És, llavors, una primera instantània de com es projecta el protocol i quin és el perfil del responsable de Protocol a la comarca. En aquesta recerca, cal fer atenció a una altra limitació important com és la casuística demogràfica del comarca, on tot i comptar amb 68 municipis, el gruix de població es concentra en una dotzena de municipis.

El protocol, tot i ser una eina molt útil per la organització dels actes, sempre ha estat relacionat amb els estrats més elevats de la societat, la qual cosa es tradueix en la vella creença que un servei de Protocol és quelcom elitista. Sumat aquest fet a les limitacions pressupostàries de les administracions locals, implica que molts ajuntaments no disposin del servei. Aquest punt, relacionat amb l'anterior, suposen veritables limitacions, perquè impedeix un estudi més acurat sobre el tema.

El present TFM no pretén ser un manual de Protocol perquè, tot i la manca de literatura actualitzada, ja existeixen manuals de protocol que poden ajudar a referenciar que és el protocol i com s'articula. Però, sí es presenta amb la finalitat de pretendre ser una eina vàlida

de consulta ràpida, a mode de guia, sobre els aspectes més determinants del protocol municipal, alhora que una eina vàlida per l'Ajuntament de Llançà, en relació a la redacció de la Proposta de Reglament de Protocol i Cerimonial.

Finalment, les línies d'investigació futures es podrien centrar: en el motiu específic de perquè els Ajuntaments no redacten els seus propis reglaments normatius sobre el Protocol, que ajudin a desenvolupar i organitzar els seus actes; Quina és la percepció del Protocol des de l'òptica dels professionals tècnics, per contraposar-la a la visió que es tingui des de l'òptica política; Així mateix, una altra possible línia d'estudi, seria la de crear un reglament de protocol general a nivell de comarca. S'estaria parlant d'un document marc de referència on cada municipi el podria adaptar a les seves singularitats. Possiblement ajudaria a unificar els actes protocol·laris i a dotar d'eines, en aquest àmbit, a tots els municipis, independentment de les seves dimensions.

Bibliografia consultada

E-Books i manuals:

- De la Urbina, J. (2004). *100 preguntas básicas de protocolo*. Madrid: Temas de Hoy.
- Fernández Vázquez, J. (2012). Antecedentes históricos del protocolo y su influencia a través de la historia en los Estados, en la sociedad, y en la política en España i en Europa. *Anuario Jurídico y Económico Escurialense*(45), 737-754. Madrid. Consultat el 13 / 04 / 2021
- Fernández, F. (2004). *Ceremonial y Protocolo*. Madrid: Oberon. Grupo Anaya.
- Fuente, C. (2017). Protocol d'Estat. En C. Fuente, *Protocol Oficial* (Primera ed.). Barcelona: FUOC.
- Fuente, C. (2010). *Protocolo Oficial. Las instituciones españolas del Estado y su ceremonial*. (Quinta ed.). Oviedo: Ediciones Protocolo.
- Fuente, C. (17 / 11 / 2018). *CFL Protocolo Eventos*. Consultat el 16 / 04 / 2021, a <https://carlosfuente.es/2018/11/la-brecha-de-los-protocolos-oficiales/>
- López-Nieto, F. (2006). *Manual de Protocolo* (Quinta ed.). Barcelona: Ariel.
- Martínez Suárez, I. (2006). *El Protocolo en la administración local*. Madrid: Ediciones Protocolo.
- Martínez, S. H. (03 / 2017). *Speed Dating*. Protocolo Oficial. Barcelona: UOC.
- Orozco López, J. (2016). *Protocolo para la organización de actos oficiales y empresariales*. Antequera (Málaga): IC Editorial.
- Otero Alvarado, M. (2009). *Protocolo y organización de eventos*. Barcelona: UOC.
- Otero Alvarado, M. (2011). *Protocolo y Empresa. El ceremonial corporativo*. Barcelona: UOC.
- Palencia-Lefler, M. (2008). *Técnicas de Relaciones Públicas*. Barcelona: Bresca Editorial.
- Reche, R. (2004). El Protocolo en la administración local. *IX Jornadas de Protocolo en Santander*. Santander.
- Vilarrubias, A. (2000). *Tratado de Protocolo de Estado e Internacional*. Oviedo: Nobel.

Webgrafia:

- Ajuntament de Llançà. (04 / 10 / 2017). *Reglament de les Llances*. Consultat el 20 / 04 / 2021, a BOGP: <https://ssl4.ddgi.cat/bopV1/pdf/2017/190/201719008175.pdf>

- Ajuntament de Llançà. Manual d'Identitat Visual. (11 / 2017). *Llanca.cat*. Consultat el 05 / 2021, a <https://www.llanca.cat/wp-content/uploads/2018/10/Manual-didentificaci%c3%b3-visual-Ajuntament-de-Llan%c3%a7%c3%a0.pdf>
- Constitució Espanyola. (29 / 12 / 1978). *BOE*. Consultat el 16 / 05 / 2021, a <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2010-14304>
- Decret 122/1986, de 17 d'abril, pel qual s'autoritza l'Ajuntament de Llançà per adoptar el seu escut heràldic municipal. (21 / 05 / 1986). *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. Núm 688*. Consultat el 05 / 2021, a <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=18311>
- Decret 139/2007, de 26 de juny, pel qual es regulen la denominació, els símbols i el registre d'ens locals de Catalunya. (28 / 06 / 2007). *Diba.cat*. Consultat el 05 / 2021, a <http://cido.diba.cat/legislacio/936114/decret-1392007-de-26-de-juny-pel-qual-es-regulen-la-denominacio-els-simbols-i-el-registre-ddecret-1392007-de-26-de-juny-pel-qual-es-regulen-la-denominacio-els-simbols-i-el-registre-dens-locales-de-catalunya-departamen>
- Decret 189/1981, de 2 de juliol, establint les normes de Protocol i Cerimonial en l'àmbit de la Generalitat de Catalunya. (29 / 07 / 1981). *Portal Jurídic de Catalunya*. Consultat el 17 / 12 / 2020, a https://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&documentId=4080&newLang=ca_ES&mode=single
- Decreto Legislativo 2/2003, de 28 de abril, por el que se aprueba el Texto refundido de la Ley municipal y de régimen local de Cataluña. (20 / 05 / 2003). *BOE*. Consultat el 05 / 2021, a DOGC núm. 3887: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2003/DOGC-f-2003-90008-consolidado.pdf>
- Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC). (31 / 12 / 1981). Consultat el 20 / 04 / 2021, a <https://dogc.gencat.cat/es/document-del-dogc/?documentId=5933>
- Duñach, S. (24 de 02 de 2020). *Setmanari Empordà*. Recuperado el 24 de 03 de 2021, de <https://www.emporda.info/comarca/2020/02/25/lalt-emporda-43-micropobles/458433.html>
- Generalitat de Catalunya. (sense data). *Municat*. Consultat el 18 / 04 / 2021, a <https://municat.gencat.cat/ca//Temes/els-ens-locales-de-catalunya/consulta-de-dades/ens-detall/index.html?ID=1709260009>
- Ley 39/1981, de 28 de octubre, por la que se regula el uso de la bandera de España y el de otras banderas y enseñas. (12 / 11 / 1981). *BOE*. Consultat el 04 / 2021, a <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1981-26082&p=19921014&tn=6>
- Ley 57/2003, de 16 de diciembre, de medidas para la modernización del gobierno local. (17 / 12 / 2003). Consultat el 05 / 2021, a <https://www.boe.es/buscar/pdf/2003/BOE-A-2003-23103-consolidado.pdf>

- Ley 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de las Bases del Régimen Local. (03 de 04 de 1985). *Agencia Estatal. Boletín Oficial del Estado*. Obtenido de <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1985-5392&p=20200401&tn=6>
- Parlament de Catalunya. (2016). *Estatut d'autonomia de Catalunya. Edició 2016* (Cinquena. Digital ed.). Barcelona: Edicions Parlament. Recollit de <https://www.parlament.cat/document/cataleg/48089.pdf>
- RAE. (2020). *Diccionario de la lengua española*. Consultat el 10 / 04 / 2021, a <https://dle.rae.es/protocolo>
- RAE. (2020). *Diccionario de la lengua española*. Consultat el 10 / 04 / 2021, a <https://dle.rae.es/ceremonial>
- Real Decreto 2099/1983, de 4 de agosto, por el que se aprueba el Ordenamiento General de Precedencias en el Estado. (19 / 06 / 2014 (darrera actualització)). *Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado*. Consultat el 3 / 05 / 2020, a <https://www.boe.es/buscar/pdf/1983/BOE-A-1983-21534-consolidado.pdf>
- Real Decreto 2568/1986, de 28 de noviembre, por el que se aprueba el Reglamento de Organización, Funcionamiento y Régimen Jurídico de las Entidades Locales. (22 de 12 de 1986). *Boletín del Estado*. Obtenido de <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1986-33252>
- Real Decreto Legislativo 781/1986, de 18 de abril, por el que se aprueba el texto refundido de las disposiciones legales vigentes en materia de Régimen Local. (22 / 04 / 1986). *BOE*. Consultat el 05 / 2021, a <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1986-9865&p=20160715&tn=6>
- RESOLUCIÓ GAP/1351/2005, de 14 d'abril, per la qual es dóna conformitat a l'adopció de la bandera del municipi de Llançà. (04 / 05 / 2005). *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. Núm. 4377*. Consultat el 05 / 2021, a <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=385834>
- ROM Llançà. (05 / 01 / 2017). *Ajuntament de Llançà. Reglament Orgànic Municipal*. Recollit de <https://www.llanca.cat/wp-content/uploads/2018/06/20174011209.pdf>
- XIFRA. (2020). *Diputació de Girona*. Recuperado el 24 de 03 de 2021, de XIFRA. Informació estadística local.: <https://www.ddgi.cat/xifra/demografia/dpt.asp?IdMenu=03020101>

Annexos

Annex 1. Model d'enquesta

Estudi sobre el Protocol a la comarca de l'Alt Empordà

Aquest qüestionari s'emmarca en la realització d'un Treball de Final de Màster de la titulació de Comunicació Corporativa, Protocol i Organització d'Esdeveniments. Les respostes donades només s'utilitzaran per l'elaboració del mateix.

Identificació

<i>Ajuntament de</i>	Nom del municipi
<i>Núm. d'habitants</i>	Indiqui el nombre d'habitats
<i>Respon el qüestionari</i>	Marqui una opció
<i>Nom</i>	Complementi per la resposta
<i>Cognoms</i>	Complementi per la resposta
<i>Data</i>	Premi aquí per seleccionar la data o escrigui-la

Qüestionari:

1. <i>El seu Ajuntament disposa actualment de servei de Protocol?</i>	Marqui una opció
a. <i>En cas afirmatiu:</i>	
<i>Disposa de Gabinet de Protocol propi? Està adscrit a algun Departament?</i>	Complementi per la resposta
<i>Quin perfil té la persona responsable del Protocol del seu Ajuntament?</i>	Complementi per la resposta
<i>En cas de no disposar de Gabinet de Protocol, en quina Àrea o Departament situa aquest servei?</i>	Complementi per la resposta

b. En cas que no disposi de servei de protocol:

Creu necessària una formació en aquest àmbit per tal que algú del personal de l'Ajuntament pugui desenvolupar aquesta tasca?

Marqui una opció

En relació als actes que desenvolupa el seu Ajuntament:

2. Quants actes públics realitza el seu ajuntament al llarg de l'any?

Complementi per la resposta

3. Quins tipus d'actes són?

Complementi per la resposta

En relació a la normativa de Protocol:

4. Disposa el seu Ajuntament d'un Reglament de Protocol i Cerimonial propi?

Marqui l'opció

a. En cas afirmatiu:

Quan va ser aprovat? S'ha fet alguna actualització?

Complementi per la resposta

b. En cas que no en disposi:

Quina normativa oficial segueix el seu Ajuntament en la realització dels actes?

Complementi per la resposta

Quan han d'organitzar un acte amb una altra entitat o administració pública, com articulen l'esdeveniment? Segueixen alguna normativa?

Complementi per la resposta

Si l'acte l'organitzen amb una entitat de rang superior, cedeixen tota l'organització protocol·lària a aquesta administració?

Complementi per la resposta

Altres documents protocol·laris:

5. *Disposa el seu Ajuntament de “Llibre d’Honor” o “Llibre d’Or”?*

Marqui una opció

a. *En cas afirmatiu*

Quan el fan servir?

Complementi per la resposta

Qui té la tutela?

Complementi per la resposta

6. *Disposa d’un Reglament d’Honors i Distincions?*

Marqui l’opció

Reflexió final

7. *Defineixi com creu que hauria de ser (en termes de competències i habilitats) la figura del responsable de protocol en un ajuntament com el seu.*

Complementi per la resposta

Creuria necessari un servei supramunicipal en la matèria que ajudi en l’organització dels actes propis del seu ajuntament?

Moltes gràcies per les seves respostes.

Annex 2. Entrevista al Cap de Protocol de la Diputació de Girona, Sr. Josep M. Amargant i Codina

Estudi sobre el Protocol a la comarca de l'Alt Empordà

Aquest qüestionari s'emmarca en la realització d'un Treball de Final de Màster de la titulació de Comunicació Corporativa, Protocol i Organització d'Esdeveniments. Les respostes donades només s'utilitzaran per l'elaboració del mateix.

1. Com definiria el Protocol?

El protocol és la norma que ens indica com s'han d'organitzar els actes, per exemple, segons aquesta normativa, en quina posició s'han de col·locar les autoritats depenent de l'acte que s'estigui organitzant.

2. Quina és la diferència bàsica per vostè entre Protocol i Cerimonial?

Avui dia són conceptes pràcticament sinònims, ja que s'usen els dos termes indistintament per referir-se al mateix fet. Però, podríem establir que la diferència rau en el fet que el protocol seria la norma i el Cerimonial seria la posada en pràctica d'aquesta norma.

3. Quin creu que hauria de ser el perfil professional d'un responsable de Protocol?

El primer, i el més important, és tenir una formació específica en el tema, ja sigui un grau, un màster o alguna formació específica reglada, per tenir uns coneixements sobre aquest camp, ja que no és una tasca senzilla.

I després, que és molt important saber tenir ma dreta i ma esquerra en el sentit de ser una persona dialogant i poder deixar sempre entre oberta una porta, parlant metafòricament, per arribar a consensos sobre com desenvolupar l'acte. Però, per altra part, cal ser molt curós i molt rigorós en no deixar que els interessos polítics s'interposin per davant del que realment tocaria per normativa.

4. Com ha evolucionat la Figura del responsable de Protocol al llarg dels anys? Creu que ara hi ha més coneixença sobre aquest perfil? Com ha influït la formació específica en aquesta evolució?

El protocol ha anat evolucionant a la mateixa vegada que ho ha fet la societat, actualitzant-se i convertint-se en una eina útil en cada moment d'aquesta evolució de la societat.

Ara, degut a la proliferació d'actes, si que hi ha una major coneixença d'aquest perfil i de la tasca que realitzen aquests professionals. Fet que, en el seu moment, va fer que les universitats es fixessin en aquest filó ocupacional, per tal d'adaptar al món universitari estudis formatius en la matèria. Abans, pràcticament no hi havia estudis de Protocol, únicament a Oviedo es podia cursar estudis de Protocol. Avui dia existeix molta més oferta.

Sens dubte, la formació específica ha donat visibilitat a aquesta tasca i ha fet que sigui més reconeguda.

- 5. Creu que ja s'ha superat l'antiga creença que associava el Protocol als estrats socials més elitistes i, quasi en exclusivitat, als actes relatius a la Corona?**

Si, totalment. Això ja és una qüestió molt arcaica, perquè de Protocol hi ha moltes vessants, podríem parlar del protocol d'una signatura d'un tractat, com el que hi va haver al final de la Segona Guerra Mundial, o d'altres tipus d'actes que requereixen el Protocol. El tema està en que el protocol és present en molts més actes que no els referits als reis o la corona. A més, la pròpia evolució del protocol ha fet que es superi aquesta creença.

Parlem de Protocol municipal.

- 6. Es diu que els Ajuntaments interactuen amb els veïns dels seus municipis a través de l'organització dels actes. En aquesta interacció es produeix una comunicació on el Protocol és l'eina per vehicular i fer-la efectiva. És a dir, amb el Protocol s'aconsegueix fixar que és vol transmetre, quan, de quina manera i a qui. Hi estaria d'acord?**

Hi estaria d'acord parcialment. La comunicació pròpia d'una institució es transmet per altres mitjans com serien les rodes de premsa, notes de premsa, comunicats o declaracions institucionals. Però, hi estaria d'acord en l'afirmació quan parlem de la posada en escena, el com es transmet el missatge, és a dir la imatge que es trasllada de l'acte. El protocol també ha de vetllar per la imatge traslladada i per la imatge de la institució per la que es treballa.

- 7. En quina situació es troba el Protocol a nivell de Comarques Gironines? Creu que els Ajuntaments estan apostant cada vegada més per la figura del tècnic de protocol, o encara existeixen certes reticències sobre aquest perfil?**

És un aspecte que té més a veure amb els recursos econòmics dels Ajuntaments que no amb la voluntat d'apostar per la figura. Els Ajuntaments grans no tenen problemes per tenir un tècnic de protocol, però els Ajuntaments petits, segurament preferiran un altre tipus de servei abans que el del Protocol. Per tant, jo diria que no és que existeixin reticències, sinó el que existeix és escassetat de recursos i prioritització d'altres serveis. Dit això, si, cada vegada es veu més la figura dels responsables de Protocol.

- 8. En el seu dia a dia, tracta amb molts responsables de Protocol a nivell municipal. Quin és el perfil que més es troba? És un tècnic específic, una administratiu amb formació amb el tema, un càrrec eventual?**

El cert és que ens trobem perfils de tot tipus, en el sentit de tècnics, administratius o càrrecs eventuais, sobre tot, depenent de la institució. Però, si que el perfil majoritari és el d'un funcionari que exerceix les funcions de protocol sense ser cap de protocol.

- 9. Creu necessària la figura de responsables de protocol en municipis de menys de 10.000 habitants?**

La meva resposta va en sintonia amb el que responia la pregunta 7. Depenent dels recursos econòmics. Potser, un ajuntament de menys de 10.000 habitants prioritza en un arquitecte abans que en un tècnic de protocol i ho trobo normal. També en funció dels actes que organitzi aquell Ajuntament. El recursos econòmics determinaran la necessitat en molts ajuntaments de menys de 10.000 habitants.

10. Creuria necessari un servei supramunicipal d'assessorament als municipis més petits en termes de Protocol i Cerimonial?

Si, pel motiu que comentàvem abans. Els municipis petits no es poden permetre tenir un responsable de protocol i un servei d'assessorament supramunicipal és un bona eina. De fet, des de la Diputació, en moltes ocasions, donem aquest servei.

11. Els Reglaments de Protocol i Cerimonial a nivell local no proliferen en el marc municipal. L'existència d'aquest manuals, facilitaria el dia a dia dels responsables de protocol en els ajuntaments?

Sens dubte, tot el que estigui reglat i constitueixi un manual, sempre és una eina molt bona per facilitar la tasca i oferir solucions. Ara, és clar, cal que es redactin.

Moltes gràcies per les seves respostes.